

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0005
MENTOR(h)ÁLÓ PROJEKT

MÁTÉNÉ HOMOKI TÜNDE

**A GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLATOK
KÉZIKÖNYVE**

**SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM JUHÁSZ GYULA PEDAGÓGUS-KÉPZŐ KAR,
GYÓGYPEDAGÓGUS-KÉPZŐ INTÉZET**

2011

TARTALOM

I. Bevezető elméleti ismeretek	5.o.
1. A gyógypedagógus-képzés gyakorlatorientáltsága	5.o.
2. A gyógypedagógus gyakorlati kompetenciái	7.o.
3. A pályakezdő gyógypedagógustól elvárt kompetenciák	11.o.
II. A gyógypedagógiai gyakorlatok rendszere, időkerete az alapképzésben	13.o.
III. A gyakorlatok szinterei és szervezési formái a szakirányokban	14.o.
1. Csoportos pedagógiai gyakorlatok helyszíne, célja, feladatai	14.o.
2. Mikrocsoportos tanítási gyakorlatok helyszíne, célja, feladatai	16.o.
3. Egyéni tanítási gyakorlatok helyszíne, célja, feladatai	27.o.
IV. Az intézményközi együttműködés résztvevőinek feladatai, felelőssége	33.o.
1. A Gyógypedagógus-képző Intézet	34.o.
2. A partnerintézmények	34.o.
3. A gyakorlati oktatók	34.o.
4. A gyakorlatvezető és a mentor gyógypedagógus	36.o.
5. A gyógypedagógus-jelölt	38.o.
V. A gyógypedagógiai fejlesztés tervezése	39.o.
1. Az Irányelvek	39.o.
2. A pedagógiai program és helyi tanterv	40.o.
3. A tanmenet, tantárgyi fejlesztő programok	40.o.
4. Az óra- vagy foglalkozás részletes tervezete	40.o.
5. Az egyéni fejlesztés tervezése	41.o.
VI. A gyakorlati dokumentáció	41.o.
1. A gyakorlati napló tartalmi elemei	41.o.
2. A portfólió szerepe	42.o.
VII. A gyakorlati tevékenység nyomon követése .	43.o.
1. A hallgatói gyakorlatok ellenőrzése, értékelése	43.o.
2. A szakmai konzultáció	43.o.
VIII. Szakirodalom ajánlás a gyógypedagógiai gyakorlatokhoz	44.o.

Mellékletek	46.o.
1. Megfigyelési szempontok pedagógiai gyakorlathoz	
2. Megfigyelési szempontok a tanítási gyakorlathoz	
3. Tervezetminták	
Irodalom	49.o.
Függelék/1	
A gyógypedagógusok etikai kódexe.	52.o.

A jegyzet rövid elméleti bevezetést követően a *Gyógypedagógiai gyakorlat 1-4.*, az *Összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat* és a *Szakterületi féléves gyakorlat* tanegységekre történő felkészüléshez és sikeres teljesítéséhez szükséges ismereteket, tudnivalókat tartalmazza az SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet nappali tagozatos hallgatói számára.

Célunk, hogy részletes és praktikus útmutatást nyújtsunk a hallgatók gyógypedagógiai gyakorlataihoz a fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok felismeréséről, differenciálásáról, a gyógypedagógiai nevelés, oktatás, fejlesztés módszertanáról, a gondozó-segítő eljárásokról és a gyógypedagógiai fejlesztés tervezéséről szerzett elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazásának színtereiről, tartalmi elemeiről és követelményeiről a szegedi gyógypedagógus-képzésben.

I. BEVEZETŐ ELMÉLETI ISMERETEK

1. A gyógypedagógus-képzés gyakorlatorientáltsága

A gyógypedagógia: tudomány és gyakorlat

A gyógypedagógus-képzés sikerességének egyik alapkérdése, hogy miképpen jelenik meg benne az *elmélet és a gyakorlat aránya*, érvényesül-e a képzés tulajdonképpeni célját meghatározó gyakorlati orientáció. Mindkét összetevője fontos szerepet tölt be a jelölt munkájában, az elmélet és a gyakorlat kiegészítik egymást.

A gyógypedagógiai nevelés tágabban értelmezhető, mint a neveléstudomány által értelmezett nevelés. A gyógypedagógia egyfelől a fogyatékos személyek nevelését, terápiáját, rehabilitációját ellátó gyakorlat, másfelől egy kialakulóban lévő tudományág, amelynek tartalma folyamatosan bővül.

„A gyógypedagógus az oktatási, nevelési, terápiás, rehabilitációs eljárásokkal közvetlenül az akadályozottságot, korlátozottságot kívánja enyhíteni, csökkenteni és ezzel közvetve befolyásolni a fogyatékos állapotát is.” (Mesterházi, 2001. 259)

Az elmúlt két évtizedben jelentősen bővült a gyógypedagógus szakemberek kompetenciája, tevékenységek köre. A változások mozgatórugója a gyógypedagógiai paradigmaváltás, amelynek meghatározó elemeit Szabó Ákosné (2008) foglalta össze:

- terminológiai változások: a fogyatékoság értelmezésének megváltozása
- a fejlesztésorientált diagnosztika és gyógypedagógiai terápiák előtérbe kerülése
- integrációs szemlélet megjelenése és erősödése az oktatásban
- a gyógypedagógia ellátási körének bővülése az életkori határok kitágulásával a koragyermekkorai intervenciótól a felnőtt sérült személyek gyógypedagógiai kíséréséig
- a gyógypedagógiai tudás jövőképe: a rehabilitációs aspektus erősítése.

A gyógypedagógiai gyakorlat szerepét a magyar gyógypedagógia több prominens személyisége is hangsúlyozza. „A gyógypedagógiai gyakorlat eljárásai, módszerei olyan hatás együttesek, amelyek a gyermek testi állapotát, idegrendszeri folyamatait, pszichológiai funkcióit, tudását, személyiségét, viselkedését, teljesítményeit kívánják kedvezően befolyásolni.” (Illyés (1996a, 1996b) hivatkozva Gordosné, 2004).

A gyógypedagógiában lezajlott paradigmaváltás tükröződik a gyógypedagógus-képzés gyakorlati tanegységeinek tartalmában is.

„A gyakorlatot és a tudományt maga az eljárás kapcsolja össze. A gyakorlat az eljárás alkalmazása, a tudomány pedig az eljárás magyarázata és hatékonyságának igazolása.” (Gordosné, 2004)

„A gyógypedagógia alapvetően gyakorlati tudomány. Elsősorban abból a gyakorlatból indult ki, amelyben a segítségre, az új megoldásokra elkötelezett emberek elhatározták, hogy megszólaltatják a némákat, megtanítják írni-olvasni azokat is, akik nem látják a betűket, értelmesen cselekedni, akik nehezen fogják fel a körülötte lévő világ történéseit.” (Hatos, 2009)

Meggyesné (2009) idézi Papp Gabriellát: „... gyógypedagógus-képzés úgy épült fel, hogy a pedagógiai, pszichológiai, és a társadalomtudományok egyéb területével kapcsolatos alapozást mind áthatotta a fogyatékos emberekkel való foglalkozás. Ami a mi saját rendszerünkön belül változott, hogy már az alapozó képzés is erőteljesen gyakorlati szempontú lett. Az alapozó tárgyakba nagyon sok olyan szeminárium épült be, ami a hallgató projektekben való elmélyülését, a kooperatív munkát segíti. Olyan gyakorlatok jelennek meg, amelyek a hallgatók készségeit fejlesztik. Korábban is voltak ilyen gyakorlatok, csak most nagyobb mennyiségben jelenhetnek meg. A vizuális, a zenei alapozás, a dráma készségeket próbál fejleszteni. A hallgatók készségeinek kiművelésénél azt tartjuk szem előtt, hogyan tudja majd ő a fogyatékkal élő embert segíteni saját készségei által. A módszertanokat tekintve az a tantárgy pedagógiai szemlélet, ami a tanító- és tanárképzésben van, már korábban, jóval a Bologna-folyamat előtt nálunk módosult. A képességeket állítottuk a középpontba, különösen a tanulásban akadályozott gyermekek esetében.”

A bolognai harmonizációs folyamat eredményeként a többszintű képzés bevezetése 2006-tól felmenő rendszerben történt. A gyógypedagógia szakos alapképzés (BA) nyolc féléves (7+1 félév), lehetőség nyílt egy féléves gyakorlóstudium beiktatására, ennek következtében jelentősen megnövekedett a gyakorlati képzésre fordítható idő. A 2009/2010-es tanév tavaszi szemeszterében első alkalommal került sor a *Szakirányú féléves gyakorlat*, ún. terepgyakorlatok megszervezésére a szegedi képzésben.

2. A gyógypedagógus gyakorlati kompetenciái

A *kompetencia* a pszichikus képződmények olyan rendszere, amely felöleli az egyénnek egy adott területre vonatkozó ismereteit, nézeteit, motívumait, gyakorlati készségeit, s ezáltal lehetővé teszi az eredményes tevékenységet. Innen már csak egy lépés vezet a pedagógiai kompetenciák meghatározásához.

A *pedagógiai kompetenciák* a tudás, nézetek és gyakorlati készségek ötvözetei, amelyek lehetővé teszik, hogy a pedagógus egy adott területen sikeresen elláthassa feladatát. Gyakorta szükségesnek tartják a kompetencia fogalmába beleérteni a diszpozíciót is, a szónak abban az értelmében, hogy a kompetencia birtokosának nem elegendő rendelkeznie a nézetekkel, tudással, képességekkel, de elkötelezettnek is kell lennie azok megfelelő alkalmazása iránt.

Érdeemes összevetnünk ezt a fogalmat a *gyakorlati pedagógiai tudásával*. A gyakorlati pedagógiai tudás olyan alapos tudás, amelyet a pedagógusok maguk alakítanak ki, s amely lehetővé teszi számukra a pedagógiai problémák felismerését, meghatározását, lehetséges megoldásaik előrelátását és végül megoldásukat. Azaz, a gyakorlatra ténylegesen ható tudás (Falus, 2010).

A gyakorlati felkészítés szempontjából tehát elengedhetetlen annak tisztázása, hogy mit sorolunk az alapszakon végzett gyógypedagógus kompetenciái közé és ezek mely tevékenységekben manifesztálódhatnak. A *gyógypedagógiai* alapfogalmak értelmezésének változásával párhuzamosan a *gyógypedagógus* fogalomkör tartalma is folyamatosan változik. A gyógypedagógus kompetenciája, tevékenysége rendkívül széleskörű. A gyakorlati gyógypedagógiai tevékenység területei Szabó Ákosné (2008) nyomán így foglalhatók össze:

- diagnózis - az állapot és a teendők meghatározása
- fejlesztés - a fejlődés lépéseinek elősegítése
- nevelés - az intézményes nevelés és a család segítése
- terápia - az eltérő fejlődés belső akadályainak csökkentése
- rehabilitáció - a környezet életében való részvétel elősegítése.

Korábban a frissen végzett gyógypedagógusok elsődleges „felvevő piacát” a közoktatási intézmények jelentették, ma már a gyógypedagógusok iránti kereslet szerteágazó. Foglalkoztatásuk színterei az emberi élet teljes időspektrumát átfogva a koragyermekkorai intervenció intézményei, a köznevelési intézmények (az együttnevelést felvállaló óvodák és iskolák, egységes gyógypedagógiai módszertani központok, a pedagógiai szakszolgálatok) a gyermekvédelem intézményhálózata. Elhelyezkedési lehetőségeket kínálnak a speciális

szükségletű felnőtt személyek nappali és bentlakásos intézményei, a foglalkozási rehabilitáció színterei és az egészségügyi szféra is.

Az alapképzési szak képzési céljairól, az elsajátítandó szakmai kompetenciáról, **képzési és kimeneti követelményeiről** a 15/2006.OM rendeletben tájékozódhatunk:

„A képzés célja olyan gyógypedagógusok képzése, akik a gyógypedagógia és a határtudományai korszerű elméleti és módszertani ismeretei, a gyógypedagógiai tevékenységekhez szükséges képességek, valamint a szakterületi és gyakorlati ismeretek birtokában képesek segítséget nyújtani a fogyatékos, sérült, akadályozott gyermekeknek, fiataloknak és felnőtteknek képességeik fejlesztéséhez, funkciózavaraik (kognitív, szociális, szomatikus, érzékelési, észlelési stb.) korrekciójához, illetve kompenzálásához, életviteli nehézségeik kezeléséhez, rehabilitációjukhoz, valamint környezetük rendezéséhez, társadalmi integrációjukhoz. Képesek továbbá választott szakirányukon a különböző fogyatékos, sérült, akadályozott népességcsoportok szakszerű segítésére, gyógypedagógiai fejlesztésére, nevelésére, oktatására, habilitációjára és rehabilitációjára.

A szakon végzettek kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés második ciklusban történő folytatásához.

a) Az alapfokozat birtokában a gyógypedagógusok bizonyították, hogy ismerik

- a fogyatékosügy, illetve a gyógypedagógia egészére vonatkozó általános és átfogó ismereteket
- a gyógypedagógiához közvetlenül kapcsolódó határtudományok fogyatékos, sérült, akadályozott személyekre vonatkozó ismereteit;
- a gyógypedagógiai nevelés, oktatás, fejlesztés módszertanát, gyakorlati ismereteit, valamint az integrált nevelés ismereteit és eljárásait, azok alkalmazásának és továbbfejlesztésének lehetőségeit
- a fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok felismerésének, differenciálásának kritériumait;
- a súlyosabb fogyatékoságok, sérülések, akadályozottságok esetében a további segítség szervezéséhez szükséges tevékenységeket;
- a választott szakiránynak megfelelő célzott nevelési, oktatási, fejlesztési módszereket, a gondozó-segítő eljárásokat, valamint azok alkalmazását.

b) Az alapfokozat birtokában a gyógypedagógus alkalmas:

- gyógypedagógiai tevékenység végzésére,
- a gyógypedagógiai szakirányokhoz tartozó népességcsoportok gondozására,

nevezetesen:

a közoktatási munkaterületen alkalmasak:

- a szakirányuknak megfelelő gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményekben, csoportokban, osztályokban (speciális óvoda, speciális tantervű általános iskola, előkészítő és speciális szakiskola, készségfejlesztő speciális szakiskola) az óvodai nevelés, valamint az általános iskola 1-6. évfolyamán (a tanulásban akadályozottak, és az értelmileg akadályozottak szakirányokon az 1-10. évfolyamon, a fejlesztő iskolai oktatást teljes időtartamában) a nevelési és valamennyi műveltségi terület oktatási feladatainak, speciális szakiskolában készségfejlesztő feladatok, diákotthonban, gyermekotthonban emellett általános nevelői feladatok ellátására;

- az ambuláns gondozást, fejlesztést végző (egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény, pedagógiai szakszolgálat, szakmai szolgáltatás keretében), illetve az integrált/inkluzív nevelést-oktatást végző közoktatási intézményekben a speciális nevelési igényű gyermekek, tanulók, felnőttek körében a szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, tanulási technikák megtanítására; együttműködésre, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben vagy gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;

- a pedagógiai szakszolgálat, a pedagógiai szakmai szolgáltatás keretében, illetve az integrált/inkluzív nevelést-oktatást végző közoktatási intézményekben a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók, a fogyatékos felnőttek körében a szakirányuknak megfelelő területen egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, tanulási technikák megtanítására; együttműködésre, általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben, a gondozásban, a rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;

a klinikai, egyéb munkaterületen alkalmasak:

- a szakirányuknak megfelelő területen a korai fejlesztés intézményeiben, integráló bölcsődében, lassan fejlődő, tanulási, beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek, tanulók körében bármilyen ellátási területen egyéni, komplex fejlesztő programok vezetésére, rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység folytatására, a tanulási problémák megelőzésének segítésére, az integrált nevelés gyógypedagógiai feladatainak ellátására;

- munkahelyi szervezetben a fejlesztő programok használatának elterjesztésére, eredményeinek mérésére, tanácsadásra, együttműködésre, általános gyógypedagógiai

segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben vagy gondozásban, rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal;

- az egészségügyi, a gyermekvédelmi és a szociális ágazatban a fogyatékos gyermek, fiatal és felnőtt népességcsoportok gondozására, fejlesztésére, pedagógiai kísérésére, életvitelük segítésére;

- a fogyatékos, sérült, akadályozott gyermekek, fiatalok, felnőttek társadalmi környezetével, elsődlegesen családjukkal való együttműködésre, gyógypedagógiai segítésére;

- a választott szakirányhoz tartozó népességcsoportok szakszerű fejlesztésére, nevelésére, illetve a közoktatásban az általános iskola 1-6. (tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon 1-10.) évfolyamán tanulók oktatására és a valamennyi korosztály egyéni fejlesztésére, rehabilitációjára;

- a fogyatékos, sérült, akadályozott személyek érdekképviselésére; esélyegyenlőségüket, intézményi és társadalmi integrációjukat segítő feladatok ellátására, tanácsadásra;

- a pedagógiai szakszolgáltatások keretében a gyógypedagógusi munkakörhöz kötött feladatok ellátására, tanácsadásra;

- a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére.

c) A szakon végzettek rendelkeznek a választott szakirányuknak megfelelő gyógypedagógiai tevékenységek végzéséhez szükséges kommunikációs, szociális és kreatív képességekkel, készségekkel; valamint együttműködő, kapcsolatteremtő képességgel, felelősségtudattal, önismerettel, továbbá a gyógypedagógusok

- o *az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:*

az értelmileg akadályozott (közepesúlyos, súlyos és legsúlyosabb fokú értelmi fogyatékos és halmozottan sérült) gyermekek, fiatalok és felnőttek

- speciális nevelési, fejlesztési szükségleteinek megállapítására, gyógypedagógiai diagnózis készítésére;

- állapota és élethelyzete javítására irányuló gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós és rehabilitációs feladatok ellátására, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel; továbbá

- a gyógypedagógiai folyamat eredményeinek értékelésére, differenciált egyéni és csoportos fejlesztésre;- a gyermek-egészségügyi, korai fejlesztési, valamint a szociális intézményekben a fejlesztő tevékenység területeinek és eszközeinek meghatározására;

- a közoktatási és a klinikai munkaterületnek megfelelően az értelmi akadályozottsággal, valamint az értelmileg akadályozott személyekkel, illetve a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére;

o *a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon képesek, illetve alkalmasak:*

- a tanulásban akadályozott (ezen belül az enyhén értelmi fogyatékos), a tanulási zavarral és tanulási nehézséggel küzdő gyermekek és fiatalok speciális nevelési, fejlesztési szükségleteinek megállapítására, (gyógy)pedagógiai diagnózis készítésére;

- állapotuk és élethelyzetük javítására irányuló gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós, rehabilitációs és rehabilitációs feladatok megtervezésére és ellátására, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel; továbbá

- a gyógypedagógiai folyamat eredményeinek értékelésére, differenciált egyéni és csoportos fejlesztésre;

- a fejlesztő tevékenység területeinek és eszközeinek meghatározására;

- a közoktatási és a klinikai munkaterületnek megfelelően a tanulási akadályozottsággal, zavarokkal és nehézségekkel, valamint a tanulásban akadályozott, a tanulási zavarokkal és nehézségekkel küzdő gyermekekkel, tanulókkal, illetve a felsorolt tevékenységekkel kapcsolatos vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére.

o *a logopédia szakirányon képesek, illetve alkalmasak:*

- a beszéd-, hang- és nyelvi (beszélt és írott) zavarok felismerésére;

- a nyelvi hátrányok felismerésére, vizsgálatára, más beszédképektől való elkülönítésére;

- sérülésspecifikus logopédiai gyógypedagógiai nevelési, oktatási, fejlesztési, terápiás, prevenciós és rehabilitációs feladatok megtervezésére és ellátására a 0-18 éves korú népesség körében a gyermek-egészségügyi, a korai fejlesztési, a közoktatási, valamint a pedagógiai szakszolgálatok körébe tartozó intézményekben, illetve az egészségügyi feladatokat ellátó intézményekben, együttműködve a nevelésben, ellátásban, gondozásban érintett partnerekkel.

3. A pályakezdő gyógypedagógustól elvárt kompetenciák

A gyógypedagógussá válás a sikeres képesítővizsgálattal nem ér véget. *Falus* (2006) ráirányítja a figyelmet arra, hogy hazánkban a kezdő pedagógust egyenértékűnek tekintik az évtizedes tapasztalatokkal rendelkező kollégájával. „Ugyanolyan (esetenként még nehezebb)

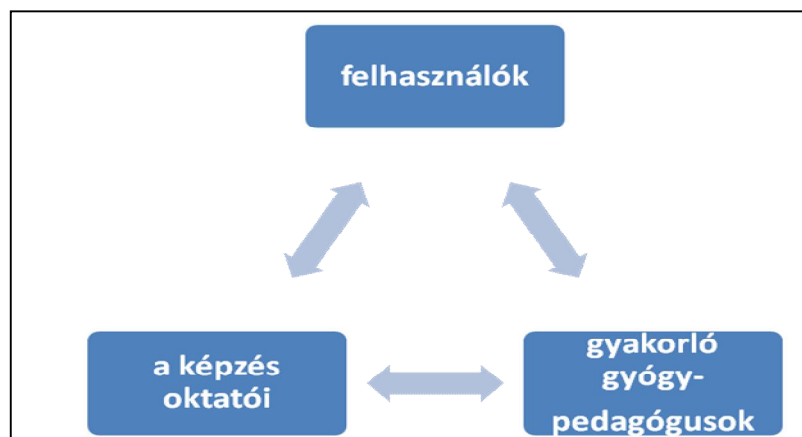
feladatokat kap, óraszámja ugyanolyan, személyre szóló segítséget, az igényeinek megfelelő továbbképzést ritkán bocsátanak a rendelkezésére, jóllehet kompetenciái még nem teljesen kialakultak, teljesen új, szokatlan környezetbe kerül” (Falus, 2006. 139) Ennek a feszültségektől terhes környezetnek a hatására alakul ki a kezdő pedagógusokat jellemző úgynevezett valóságokk (Szivák, 2004. hivatkozva Falus, 2006. 140.), amely sok pedagógust elriaszt a pályától, mások traumával terheltten folytatják munkájukat.

„A még ki nem forrott szakmai énnel rendelkező pályakezdőnek ebben a stabilitását megingató helyzetben feltétlenül segítségre van szüksége.”(Falus, 2006. 140.)

Erre a helyzetre reagált a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992.évi XXXIII. tv. módosítása és a 138/1992. Kormányrendelet, melynek értelmében a pályakezdő közalkalmazott – ide értve a gyógypedagógust is - az első három évben *gyakornokként* végzi a gyakorlati munkáját. Az őt foglalkoztató intézmény *Gyakornoki szabályzata* a munkáltató *gyakornoki programjának* folyamatában a gyakornok megismeri az intézmény belső értékeit, szervezeti kultúráját, meghatározott módszertan alapján mentor tanári támogatást kap, eredményes beilleszkedéséhez, mintát kap a feladatok hatékony elvégzéséhez.

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar a **Mentor(h)áló** program TÁMOP 4.1.2. B programjában profilalkotó műhely keretében vállalkozott a **gyógypedagógus szakma kompetenciaprofiljának kimunkálására** az alapképzésből kilépő gyógypedagógusokra vonatkozóan. A műhely célul tűzte ki a gyógypedagógusi kompetenciaelvárások megfogalmazását interaktív együttműködésben, közösen végiggondolt szakmai alapra építve – bemeneti információk a kompetenciák leírásához és a kompetenciaprofil elkészítéséhez, a felsőoktatásból kilépő gyógypedagógusokra kompetencia leírás elkészítése szem előtt tartva a képzési és kimeneti követelményeket és a munkaerő-piaci igényeket, melyben a felhasználói oldalt az állami, önkormányzati és civil intézményfenntartók, intézményvezetők képviselték. A profilalkotó műhely által kimunkált kompetencialeltár a *Függelékben* olvasható.

1. sz. ábra: A gyógypedagógus kompetencia profilalkotó műhely összetétele

Fontosnak tartjuk, hogy a gyógypedagógia alapszakon megszerzett diploma legyen útleveél az élethosszig tartó tanuláshoz, jelentsen további inspirációt a gyógypedagógusok szakmai fejlődésére, a sajátos személyek igényeinek megfelelő specializálódásra, és permanens önművelésre.

II. A GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLATOK RENDSZERE, IDŐKERETE AZ ALAPKÉPZÉSBEN

A Bolognai folyamat alapelveinek pillérjén megújuló mintatantervet a SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet 2006.szeptemberben vezette be felmenő rendszerben. Hamarosan szükségessé vált egy újabb tantervi innováció a gyógypedagógia alapszak képzési és kimeneti követelményeinek módosítását követve, és a régiókban jelentős szakember hiányterületként mutatkozó *Logopédia szakiránnyal* kibővítve. A 2011-ben bevezetett tanterv megőrizte a korábbi curriculum gyakorlatorientáltságát, de korszerűsítette a tanegységek tartalmát és bővítette a terepgyakorlatok színtereinek és helyszíneinek körét.

A *Gyógypedagógiai gyakorlat* tanegységek egymásra épülnek, ezért a kurzusokat csak a mintatantervben előírt sorrendben lehet teljesíteni.

1. sz. táblázat: Gyógypedagógiai gyakorlatok a tantervünkben

KÓD	KURZUS	IDŐ- SZAK	JELLEGE	ÓRA- SZÁM	ÉRTÉKE- LÉS	1	2	3	4	5	6	7	8
B-GYPL 111	gyógypedagógiai gyakorlat 1.	tavaszi félév	csoportos	3 óra /hét	gyak.jegy	2							
S-GYPEL 051	gyógypedagógiai gyakorlat 2.	őszi félév	mikro- csoportos	6 óra/hét	gyak.jegy		-	-		3			
S-GYPT 051	gyógypedagógiai gyakorlat 2.	őszi félév	mikrocso- p.	6 óra/hét	gyak.jegy		-	-		3			
S-GYPE 052	gyógypedagógiai gyakorlat 3.	tavaszi félév	mikrocso- p.	4 óra /hét	gyak.jegy						2		
S-GYPT 052	gyógypedagógiai gyakorlat 3.	tavaszi félév	mikrocso- p.	4 óra/hét	gyak.jegy						2		
S-GYPEL 053	gyógypedagógiai gyakorlat 4.	őszi félév	mikrocso- p.	6 óra/hét	gyak.jegy							3	
S-GYPTL 053	gyógypedagógiai gyakorlat 4.	őszi félév	mikrocso- p.	6 óra/hét	gyak.jegy							3	
S-GYPEL 053	összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat	őszi félév	egyéni	32 óra	gyak.jegy							6	
S-GYPTL 053	összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat	őszi félév	egyéni	32 óra	gyak.jegy							6	
B- GYPL031	szakterületi féléves gyakorlat/ szakmai konzult.	tavaszi félév	egyéni	480 óra 2 x 240	gyak.jegy								30
	zárótanítás/ zárófoglalkozás	tavaszi félév	egyéni	0	gyak.jegy								0

III. A GYAKORLATOK SZÍNTEREI ÉS SZERVEZÉSI FORMÁI A SZAKIRÁNYOKBAN

3.1 Csoportos pedagógiai gyakorlatok

I. évfolyamos hallgatóink a tavaszi szemeszterben csoportos pedagógiai gyakorlaton vesznek részt heti egy alkalommal, három óra időtartamban, gyakorlati oktatóink irányításával. A gyakorlat elsődleges célja a szakirány választás előkészítése. Különnevelő és együttnevelő intézmények látogatásával hallgatóink betekintést kapnak a tanulásban akadályozottak pedagógiája, az értelmileg akadályozottak pedagógiája illetve a logopédia szakirányú gyógypedagógus főbb tevékenységeibe, megismerik ezek színtereit, az intézmények személyi és tárgyi feltételeit, a különböző segítő hivatású szakemberek intézményen belüli együttműködését és közvetlen tapasztalatokat gyűjtenek a sajátos nevelési igényű gyermekekkel és speciális szükségletű felnőtt személyekkel kapcsolatban. Az intézménylátogatásokat Szegeden és Hódmezővásárhelyen valósítjuk meg, a következő szintereken:

Értelmileg akadályozottak pedagógiája területén

korai fejlesztés, gyógypedagógiai óvoda vagy együttnevelést ellátó óvoda,
értelmileg akadályozott tanulók általános iskolája, iskolai tagozata vagy
képességfejlesztő speciális szakiskola,
halmozottan és értelmileg súlyosan akadályozott gyermekek fejlesztő iskolája,
felnőtt személyek ellátásának intézményei.

Tanulásban akadályozottak pedagógiája területén

tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája vagy speciális szakiskola,
egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény/pedagógiai szakszolgálat.

Logopédia területén

egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény/pedagógiai szakszolgálat,
klinikai terület.

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 1.

A csoportos pedagógiai gyakorlaton heti egy alkalommal három órában, egy-egy helyszínen 12-15 hallgató vesz részt a Gyógypedagógus-képző Intézet gyakorlati oktatóinak irányításával.

Előfeltétel

Bevezetés a gyógypedagógiába kurzus

Helyszínek

Értelmileg akadályozottak pedagógiája területén

- korai fejlesztés, gyógypedagógiai óvoda vagy együttnevelést ellátó óvoda,
- értelmileg akadályozott tanulók általános iskolája, iskolai tagozata vagy
képességfejlesztő speciális szakiskola,
- halmozottan és értelmileg súlyosan akadályozott gyermekek fejlesztő iskolája, felnőtt
személyek ellátásának intézményei.

Tanulásban akadályozottak pedagógiája területén

- tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája vagy speciális szakiskola,
- egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény/pedagógiai szakszolgálat.

Logopédia területén:

- pedagógiai szakszolgálat,
- klinikai terület.

Kompetenciák

- a hallgató betekintést kap az értelmileg akadályozott és a tanulásban akadályozott személyek ellátásában résztvevő intézménytípusok gyógypedagógiai tevékenységébe, megismeri azok helyszíneit, főbb feladatait, személyi és tárgyi feltételeit,
- megismeri az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény, a pedagógiai szakszolgálatok tevékenységét, különös tekintettel a logopédiai ellátás feladataira illetve az integrált nevelés támogatásának lehetőségeire.

Célok, feladatok

A gyógypedagógia szakos hallgatók szakirány választásának előkészítése intézménylátogatással, a sajátos nevelési igényű gyermekek és a velük kapcsolatos gyógypedagógiai tevékenységek megfigyelésével. Ismerjék meg a tanulásban akadályozottak pedagógiája, az értelmileg akadályozottak pedagógiája illetve a logopédia szakirányú gyógypedagógus főbb kompetenciáit, tevékenységének színtereit. Szervezett foglalkozásokon végzett megfigyelésekkel gyűjtsenek tapasztalatokat a sajátos nevelési igényű gyermekekkel és felnőtt személyekkel kapcsolatba

Tartalom

Intézmények látogatása, az intézmény sajátosságainak megismerése (ellátott személyek, a gyógypedagógiai tevékenységek szakmai programja, tárgyi és személyi feltételei) Bemutató foglalkozások megfigyelése, megbeszélése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, hospitálási és gyakorlati napló vezetése.

Módszerek

Intézménylátogatás, megfigyelés, dokumentumelemzés, konzultáció, szakirodalom egyéni feldolgozása.

Követelmények

- a gyakorlati oktató által meghatározott időpontig a gyakorlatról készített gyakorlati és hospitálási feljegyzések bemutatása,
- egy dolgozat megírása az intézménylátogatások tapasztalatai alapján,
- a kurzusleírásban közreadott aktuális gyógypedagógiai szakirodalom feldolgozása (a *Gyógypedagógiai Szemle* vagy a *Fejlesztő pedagógia* című szakfolyóiratokból).

3.2 A mikrocsoportos tanítási gyakorlatok helyszíne, célja, feladatai

ÉRTELMILEG AKADÁLYOZOTTAK PEDAGÓGIÁJA SZAKIRÁNY

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 2.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 1.

Helyszín

Értelmileg akadályozott gyermekek óvodája, általános iskolája vagy iskolai tagozata, fejlesztő iskola, lehetőség szerint óvoda vagy iskola 1 - 4. csoport

Kompetenciák

- A hallgató képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság hátterében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél, feladat

A hallgató ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait. Gyűjtsön tapasztalatot a nevelőtestületi együttműködésről, a szülőkkel való kapcsolattartás lehetőségeiről. Legyen képes a sikeres kommunikációra, ismerje meg az egyénnel és az egész csoporttal való hatékony kapcsolatteremtés módszereit. Alkalmazzon alternatív kommunikációs eljárásokat. Szerezzen gyakorlatot a tanítási órák/foglalkozások egyre önállóbb tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében. Bővítse ismereteit az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról. Legyen képes az értelmileg akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére. Fogadja el a másságot, erősödjön toleranciaképessége. Legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, Szervezeti és működési szabályzat, Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program, helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák

megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő szakember tevékenysége, differenciált csoportmunka, a tanulók egyéni sajátosságai). Pedagógiai jellemzés készítése. Önálló tanítási órák/foglalkozások részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka

Követelmények

A gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása a gyakorlólhelyen. A gyakorlaton való kötelező részvétel, a távolmaradást igazolni, a mulasztást pótolni kell. A gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig. Egy gyermekről *pedagógiai jellemzés* készítése és bemutatása. 1 mikrotanítás és 2 teljes tanítási óra/foglalkozás önálló, eredményes megtartása.

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 3.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 2.

Helyszín

Értelmileg akadályozottak általános iskolája vagy iskolai tagozata, lehetőség szerint 5 - 8. osztály

Kompetenciák

- A hallgató képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság hátterében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél, feladat

Az értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirány hallgatói szerezzenek tapasztalatot a tanulásban akadályozottak pedagógiájának gyakorlatáról.

A hallgató ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait. Gyűjtsön tapasztalatot a tanulásban akadályozott gyermekeket oktató-nevelő intézmény/tagozat munkájának legfőbb sajátosságairól, specialitásairól,

Szerezzen gyakorlatot a tanítási órák egyre önállóbb tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében. Bővítse ismereteit a tanulásban akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról. Legyen képes a tanulásban akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére. Fogadja el a másságot, erősödjön toleranciaképessége. Legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, Szervezeti és működési szabályzat, Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program, helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő szakember tevékenysége, differenciált osztálymunka, a tanulók egyéni sajátosságai). Esettanulmány készítése. Önálló tanítási órák részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka

Követelmények

A gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig. Egy gyermekről esettanulmány készítése és bemutatása. 1 mikrotanítás és 2 teljes tanítási óra önálló, eredményes megtartása.

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 4.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 3.

Helyszín

Értelmileg akadályozottak általános iskolája vagy iskolai tagozata, lehetőség szerint 5-8.o, vagy készségfejlesztő speciális szakiskola.

Kompetenciák

- A hallgató képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság háttérében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél, feladat

A hallgató ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait. Gyűjtsön tapasztalatot a nevelőtestületi együttműködésről, a szülőkkel való kapcsolattartás lehetőségeiről. Nyerjen betekintést a komplex személyiségfejlesztést segítő terápiais eljárásokba. Legyen képes a sikeres kommunikációra, ismerje meg az egyénnel és az egész csoporttal való hatékony kapcsolatteremtés módszereit. Alkalmazzon alternatív kommunikációs eljárásokat. Szerezzen gyakorlatot a tanítási órák/foglalkozások egyre önállóbb tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében. Bővítse ismereteit az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról. Legyen képes az értelmileg akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére. Ismerje meg a gyakorlólhelyen alkalmazott pedagógiai méréseket, diagnosztikai eljárásokat, egyéni fejlesztési terveket.

Fogadja el a máságot, erősödjön toleranciaképessége. Legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, Szervezeti és működési szabályzat, Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program, helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő szakember tevékenysége, differenciált csoportmunka, a tanulók egyéni sajátosságai, a differenciálás eljárásai, eszközei). Gyógypedagógiai vélemény készítése a gyakorlólhelyen szokásos módon. Önálló tanítási órák/foglalkozások részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka

Követelmények

A gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig. Egy gyermekről részletes gyógypedagógiai vélemény készítése és bemutatása. 3 teljes tanítási óra/foglalkozás önálló, eredményes megtartása.

TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTTAK PEDAGÓGIÁJA SZAKIRÁNY

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 2.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 1.

Helyszíne

Tanulásban akadályozottak általános iskolája, lehetőség szerint 1 - 4. o.

Kompetenciák

A hallgató

- képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza a tanulásban akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság háttérében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél, hogy a hallgató

- ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait,
- gyűjtsön tapasztalatot a nevelőtestületi együttműködésről, a szülőkkel való kapcsolattartás lehetőségeiről, módjáról,
- legyen képes a sikeres kommunikációra, az egyénnel és az egész tanulócsoporttal való hatékony kapcsolatteremtésre,
- szerezzen gyakorlatot a tanítási órák egyre önállóbb tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében,
- bővítse ismereteit a tanulásban akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról,

- legyen képes a tanulásban akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére, kooperatív technikák alkalmazására,
- fogadja el a másságot, erősödjön toleranciaképessége,
- legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, SZMSZ/Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program/helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő alkalmazott tevékenysége, differenciált osztálymunka, a tanulók egyéni sajátosságai). Pedagógiai jellemzés készítése. Önálló tanítási órák részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka.

Követelmények

- a gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása a gyakorlólhelyen,
- a gyakorlaton való kötelező részvétel, a távolmaradást igazolni és a mulasztást pótolni kell,
- a gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig,
- egy gyermekről pedagógiai jellemzés készítése és bemutatása,
- 2 mikrotanítás és 2 teljes tanítási óra önálló, eredményes megtartása.

Pedagógiai jellemzés: a megfigyelésen szerzett információk rendszerezése és összegzése

- A gyermek monogramja, életkora, osztály-, vagy csoportfok
- A gyermek/ tanuló megjelenése (testi
- Együttműködés, kapcsolata a nevelőivel és a társakkal
- Magatartása a foglalkozáson és a szünetben
- Viselkedése társas helyzetben
- Aktivitás foglalkozásokon: feladatértése, feladatokban való részvétele, feladattartása
- Figyelme, érdeklődési köre (amivel leginkább leköthető)

- Kommunikációjának jellemzői (verbális, nonverbális)
- Nagy – és finommozgásainak jellemzői
- Fejlettsége a kultúrtechnikák területén (olvasás, írás, számolás)
- Érzelmi reakciói
- Jutalmazhatósága
- Egyéni terápiák, amire rendszeresen jár
- Mi az összbenyomása a gyerekekről? Mit tart a legfontosabbnak vele kapcsolatban?

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 3.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 2.

Helyszín

Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája vagy iskolai tagozata, lehetőség szerint 5-8.o.

Kompetenciák

A hallgató

- képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság háttérében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél

A hallgató

- ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait,
- gyűjtsön tapasztalatot az értelmileg akadályozott gyermekeket oktató-nevelő intézmény munkájának legfőbb sajátosságairól, specialitásairól,
- nyerjen betekintést a komplex személyiségfejlesztést szolgáló terápiás eljárásokba,
- szerezzon gyakorlatot a tanítási órák/foglalkozások egyre önállóbb tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében,
- bővítse ismereteit az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról,

- legyen képes az értelmileg akadályozott gyermekek differenciált, tevékenységorientált fejlesztésére,
- alkalmazzon alternatív kommunikációs eljárásokat,
- fogadja el a másságot, erősödjön toleranciaképessége,
- legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, SZMSZ/Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program/helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető tanár tevékenysége, osztálymunka, a tanulók egyéni sajátosságai). Esettanulmány készítése. Önálló tanítási órák/foglalkozások részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka.

Követelmények:

- a gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása a gyakorlólhelyen,
- a gyakorlaton való kötelező részvétel, a távolmaradást igazolni és a mulasztást pótolni kell,
- a gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig,
- egy gyermekről esetismertetés készítése és bemutatása,
- 1 mikrotanítás és 2 teljes tanítási óra/foglalkozás önálló, eredményes megtartása.

GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLAT 4.

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 3.

Helyszíne

Tanulásban akadályozottak általános iskolája, lehetőség szerint 5 - 8. o. , speciális szakiskola

Kompetenciák

A hallgató

- képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására, a gyakorlat szakszerű elemzésére,

- ismeri és alkalmazza a tanulásban akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság háttérében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél

- ismerje meg a gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait,
- gyűjtsön tapasztalatot a nevelőtestületi együttműködésről, a szülőkkel való kapcsolattartás lehetőségeiről, módjáról,
- legyen képes a sikeres kommunikációra, az egyénnel és az egész tanulócsoporttal való hatékony kapcsolatteremtésre,
- legyen önálló a foglalkozások tervezésében, szervezésében, levezetésében, szakszerű elemzésében,
- bővítse ismereteit a tanulásban akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról,
- ismerje meg a gyakorlólhelyen alkalmazott pedagógiai méréseket, diagnosztikai eljárásokat, egyéni fejlesztési terveket,
- legyen képes a tanulásban akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére, kooperatív technikák alkalmazására,
- fogadja el a másságot, erősödjön toleranciaképessége,
- legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, SZMSZ/Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program/helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és elemzése. A tanulók pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető tanár tevékenysége, osztálymunka, a tanulók egyéni sajátosságai). Gyógypedagógiai vélemény készítése egy tanulóról a gyakorlólhelyen szokásos módon. Önálló tanítási órák részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, kiscsoportos és egyéni munka.

Követelmények

- a gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása a gyakorlólóhelyen,
- a gyakorlaton való kötelező részvétel, a távolmaradást igazolni és a mulasztást pótolni kell,
- a gyakorlatról készített pedagógiai napló és tanítási tervezetek leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig,
- egy gyermekről gyógypedagógiai vélemény készítése és bemutatása,
- **3 teljes tanítási óra** önálló, eredményes megtartása.

Az esetismertetés szempontjai (ajánlás)

1./ A gyermek/tanuló adatai

- Neve: (monogram) .....
- Neme: .....
- Életkora: ..... éves ..... hónapos

2./ Anamnézisadatok (*anamnéziséből kiemelem...*)

- kórelőzmény
- családi anamnézis
- oktatási/nevelési előzmények

3./ Jelen állapot (gyógypedagógiai vélemény)

- megjelenés, szomatikus jellemzők
- egészségi állapot, érzékszervek
- magatartás, viselkedés
- mozgásállapot
  - nagymozgások
  - finommozgások
- értelem
- kommunikáció, beszéd
- játéktevékenység
- önkiszolgálás
- szociabilitás

4./ Felvett és kiértékelt pedagógiai vizsgálat

5./ A vizsgálat eredményeinek ismertetése

3. Egyéni tanítási gyakorlatok

Az egyéni szakmai gyakorlat a 7. szemeszterben szakirányonként egy-egy tanítási hét, majd a képzés utolsó szemeszterében szakirányonként 7-7 tanítási hét.

ÖSSZEFÜGGŐ GYÓGYPEDAGÓGIAI SZAKMAI GYAKORLAT

Előfeltétel

Gyógypedagógiai gyakorlat 4.

Helyszíne

Értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon

Értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók óvodája, általános iskolája vagy iskolai tagozata, fejlesztő iskola vagy készségfejlesztő speciális szakiskola.

Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon

Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája vagy iskolai tagozata, tanulásban akadályozott gyermekeket együttnevelő iskola vagy speciális szakiskola.

Kompetenciák

- A hallgató képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság hátterében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás fokozatos kialakítására.

Cél

A hallgató ismerje meg az egyéni gyakorlóhely pedagógiai dokumentumait, az intézmény sajátosságait. gyógypedagógiai tervezés helyi dokumentumait. Aktívan kapcsolódjon be az intézmény egész életébe, a nevelőtestületi együttműködésbe, a szülőkkel való kapcsolattartásba, intézményi programokba. Nyerjen betekintést a komplex személyiségfejlesztést segítő terápiás eljárásokba. Valamennyi fejlesztési területen tervezzen, szervezzen, vezessen foglalkozásokat. Bővítse ismereteit az értelmileg akadályozott gyermekek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról. Legyen képes az értelmileg akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére és gondozására egyéni szükségleteik szerint. Legyen képes a sikeres kommunikációra, szükség

esetén alkalmazzon alternatív kommunikációs eljárásokat. Ismerje meg a gyakorlólhelyen alkalmazott pedagógiai méréseket, diagnosztikai eljárásokat, egyéni fejlesztési terveket. Legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

Egyhetes összefüggő gyógypedagógiai gyakorlat során az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, Szervezeti és működési szabályzat, Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program, helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és a helyi sajátosságok elemzése. A tanulók egyéni pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák, terápiás foglalkozások megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő szakember tevékenysége, differenciált csoportmunka, a tanulók egyéni sajátosságai, a differenciálás eljárásai, eszközei). Tanórán kívüli és szabadidős foglalkozások megfigyelése. Esettanulmány és egyéni fejlesztési terv készítése egy tanulóról a gyakorlólhelyen szokásos módon. Önálló tanítási órák/foglalkozások részletes tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, egyéni munka

Követelmények

A gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása a gyakorlólhelyen. A gyakorlaton való kötelező részvétel, a távolmaradást igazolni, a mulasztást pótolni kell. A gyakorlatról készített pedagógiai napló és 4 tanítási/foglalkozási tervezet leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig. Egy gyermekről esettanulmány és egyéni fejlesztési terv készítése és bemutatása a megadott határidőig. 6 teljes tanítási óra/foglalkozás önálló, eredményes megtartása. A gyakorlólhely vezetője és a mentor által kitöltött Igazoló és értékelőlap leadása.

A mikrocsoportos és egyéni gyógypedagógiai gyakorlatok ellenőrzésében és értékelésében Intézetünk gyakorlati oktatói, valamint a partnerintézmények gyakorlatvezető gyógypedagógusai vesznek részt. A gyakorlat színterein végzett munka értékelése során nagy hangsúlyt kap a hallgatók önértékelése, önreflexiója. Tevékenységük értékeléséről a gyakorlati foglalkozást követően szóbeli visszajelzést, a kurzuszárás során írásbeli értékelést

kapnak. Valamennyi gyakorlati kurzus szöveges értékeléssel és gyakorlati jeggyel zárul az *Igazoló és értékelő lap* nyomtatványon. A hallgató gyakorlati jegyének átvezetése az etr-be csak a tanegységhez kapcsolódó valamennyi feladat megfelelő színvonalú elvégzését követően történik meg.

SZAKTERÜLETI FÉLÉVES GYAKORLAT

Előfeltétel

Összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat

Helyszíne

Értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirányon

Értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók óvodája, általános iskolája vagy iskolai tagozata, fejlesztő iskola vagy készségfejlesztő speciális szakiskola 9-10.o.

Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon

Tanulásban akadályozott tanulók általános iskolája vagy iskolai tagozata, tanulásban akadályozott gyermekeket együttnevelő iskola vagy speciális szakiskola 9-10.o.

Kompetenciák

- A hallgató képes elméleti ismeretei gyakorlati alkalmazására, a gyakorlat szakszerű elemzésére,
- ismeri és alkalmazza az értelmileg akadályozott gyermekek nevelésével, oktatásával kapcsolatos készségek, képességek fejlesztésének lehetőségeit és módszereit, a segítő eljárások prevenció és korrekció lehetőségeit,
- képes a fogyatékos személy környezetével való hatékony együttműködésre, a team munkához szükséges képességek gyakorlására,
- a fogyatékoság háttérében álló bio- pszicho- szociális faktorok közötti kölcsönhatások felismerésére és egyénre szabott kezelésére,
- a gyógypedagógus hivatáshoz kapcsolódó szakmai identitás alakítására.

Cél

A hallgató aktív résztvevőként kapcsolódjon be a gyógypedagógiai nevelő munka teljes folyamatába, az intézmény egész életébe, a nevelőtestületi együttműködésbe, a szülőkkel való kapcsolattartásba, intézményi programokba. Legyen képes a sikeres kommunikációra.

Ismerje meg az egyéni gyakorlólé helyi pedagógiai dokumentumait, az intézmény sajátosságait. Valamennyi műveltségi/fejlesztési területen önállóan tervezzen, szervezzen, vezessen foglalkozásokat, Bővítse ismereteit az értelmileg vagy tanulásban akadályozott

gyermek tanulási képességeiről, tanulási motivációjáról. Ismerje meg a gyakorlólóhelyen alkalmazott pedagógiai méréseket, diagnosztikai eljárásokat, egyéni fejlesztési terveket. Legyen képes az értelmileg vagy tanulásban akadályozott gyermekek személyiségének sokoldalú, differenciált fejlesztésére. Legyen képes a gyógypedagógiai terminológia szakszerű alkalmazására a gyakorlat írásbeli feladataiban.

Tartalom

480 órás, összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat során az intézmény helyi szervezeti (Alapító okirat, Szervezeti és működési szabályzat, Házirend) és pedagógiai (Pedagógiai program, helyi tanterv) dokumentumainak megismerése és a helyi sajátosságok elemzése. A tanulók egyéni pedagógiai dokumentációjának áttekintése. Bemutató órák, terápiás foglalkozások megfigyelése, elemzése (gyakorlatvezető gyógypedagógus tevékenysége, a nevelőmunkát segítő szakember tevékenysége, differenciált csoportmunka, a tanulók egyéni sajátosságai, a differenciálás eljárásai, eszközei). Tanórán kívüli és szabadidős foglalkozások megfigyelése aktív együttműködéssel. Esettanulmány, egyéni fejlesztési terv készítése egy tanulóval a gyakorlólóhelyen szokásos módon. Önálló tanítási órák/foglalkozások tervezése, szervezése, vezetése, az ehhez szükséges eszközök elkészítése. A tanulási folyamat irányítása és értékelése, általános és specifikus módszerek, eszközök alkalmazása. A foglalkozástervezetek és a megtartott foglalkozások elemzése. A gyakorlat folyamatos dokumentálása, pedagógiai napló vezetése.

Módszerek

dokumentumelemzés, megfigyelés, konzultáció, óraelemzés, egyéni munka.

Követelmények

Szakirányonként 40 tanítási óra/foglalkozás önálló, eredményes megtartása, szakirányonként egy alkalommal részvétel a Gyógypedagógus-képző Intézetben szervezett gyakorlatot követő szakmai konzultáción. A gyakorlatról portfólió készítése és leadása a gyakorlati oktató részére a meghatározott időpontig.

2. számú táblázat: A Szakterületi féléves gyakorlat kurzus és a szakmai konzultáció feladat- és időterve

feladat	időpont	dokumentáció	felelős
a hallgatók írásbeli szándéknyilatkozata a választott intézményről	december 10-ig	<i>partnerintézmény-jegyzék</i> <i>Jelentkezési lap a szakterületi féléves gyakorlatra</i>	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője hallgatók
egyeztetés a Partnerintézmények vezetőivel	december 20-ig	elektronikus levél	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője
gyakorlati beosztás elkészítése	január 15-ig	beosztás	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője
az Intézményvezetők írásbeli	január	<i>felkérőlevél az</i>	Prof. Pukánszky Béla

felkérése, a gyakorlati dokumentáció megküldése postai úton	25-ig	Intézményvezető számára, hallgatók névsora és szakiránya, <i>Útmutató</i> a mentorok és a hallgatók számára, <i>Jegyzőkönyv</i> a zártanításról, <i>Megbízási szerződés</i> nyomtatvány a mentorok számára	Intézetvezető a gyakorlati oktatás szakmai vezetője
a hallgatók szóbeli tájékoztatása: - a kurzusleírás és a teljesítés követelményeinek ismertetése - a hallgatók beosztásának ismertetése - a megbízólevél átadása	január 30-ig	<i>Jelenléti ív</i> <i>Megbízólevél</i>	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője
a hallgatók kapcsolatfelvétele az Intézményvezetővel, személyes vagy telefonos bejelentkezés	február 05-ig	-	hallgató
a terepgyakorlat teljesítése	a tavaszi szemeszter 2. hetének első napjától 12 tanítási hét	gyakorlati és hospitálási napló	hallgató
szakmai konzultáció, az Intézetben, 3 alkalommal	1. március első hete 2. április első hete 3. május első hete	elektronikus levél: a konzultációs időpontok meghirdetése a Coospace felületen <i>Szakmai konzultációt igazoló lap</i>	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője gyakorlati oktatók
a záró foglalkozás időpontjának megküldése Intézetünkbe	április 30-ig	elektronikus levél	hallgató
záró foglalkozás	május első és második hete	<i>Zárótanítás részletes tervezete</i> <i>Jegyzőkönyv</i> a zárótanításról	Intézetünk oktatója Intézményvezető és a gyakorlatvezető gyógypedagógus hallgató
a gyakorlat szöveges értékelése, gyakorlati jegy	május 15-ig	<i>Szakterületi féléves gyakorlatot igazoló és értékelőlap</i> (Útmutató 8.sz.mell.)	Intézményvezető és a gyakorlatvezető gyógypedagógus
a gyakorlati dokumentáció leadása	május 20-ig	<i>Szakterületi féléves gyakorlatot igazoló és értékelőlap</i> (Útmutató 8.sz.mell.) <i>Jegyzőkönyv</i> a zártanításról, <i>Megbízási szerződés</i> nyomtatvány a mentorok számára	hallgató oktatásszervező
a portfólió beadása	május 20-ig	portfólió	hallgató
a portfóliók írásbeli értékelése, gyakorlati jegy	június 05-ig	<i>Szakterületi féléves gyakorlatot igazoló és</i>	gyakorlati oktatók

		<i>értékelőlap</i> (Útmutató 8.sz.mell.)	
a gyakorlati jegyek rögzítése, a portfóliók előkészítése az államvizsgára	június 10-ig	etr elektronikus felület <i>Kurzusteljesítési lap</i>	a gyakorlati oktatás szakmai vezetője

Az ellenőrzés, számonkérés módja

Szakmai konzultáció

A szakmai konzultáció a szakterületi féléves gyakorlatot kísérő kötelező szeminárium a Gyógypedagógus-képző Intézetben. A gyakorlati időszak alatt a hallgatók három alkalommal szakmai konzultáción vesznek részt Intézetünkben, melynek célja hallgatóink terepgyakorlatának nyomon követése. A konzultációk szervezési formája és módszere mikrocsoportos megbeszélés a gyakorlati oktatók irányításával, amely elsősorban a hallgatói aktivitásra, kérdésekre, önreflexióra épül. Gyakorlati oktatóink további konzultációs lehetőséget biztosítanak a félév során, melynek formája a kialakult gyakorlat alapján elektronikus levelezés.

A gyakorlati oktatók látogatása

Intézetünk gyakorlati oktatói a bázis partnerintézményeinkben (Szeged, Hódmezővásárhely) a tavaszi szemeszterben hetente látogatást tesznek. Ilyenkor – igény szerint- megbeszéljük a gyakorlat tapasztalatait az Intézményvezetővel és a mentorokkal, valamint látogatják a gyógypedagógus-jelöltek foglalkozásait.

Záró foglalkozás

Hallgatóink a záró tanítást a szakterületi féléves gyakorlat kurzus utolsó két hetében teljesítik, melyre részletes tervezettel készülnek. A vizsga foglalkozást értékelő bizottság háromtagú, Intézetünk oktatója, a partnerintézmény vezetője és a gyakorlatvezető mentor gyógypedagógus értékeli a gyógypedagógus-jelölt tevékenységét. Törekvésünk, hogy a záró foglalkozás vizsgaelnöke minden esetben Intézetünk egyik oktatója legyen. Amennyiben ez a nagy távolság miatt megoldható, a vizsgabizottság elnöke a partnerintézmény vezetője. A záró foglalkozást követően szóbeli hallgatói elemzés, önértékelés és bizottsági értékelés zajlik, erről írásbeli összefoglaló, Jegyzőkönyv készül.

Portfólió

A portfólió a hallgató szakterületi féléves gyakorlatát összegző dokumentumösszeállítás. Olyan dokumentumok gyűjteménye, amely tükrözi a gyógypedagógus-jelölt gyógypedagógiai gyakorlatok területén szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását a gyógypedagógus hivatás megismerésére irányuló és a mentor gyógypedagógus irányításával végzett gyakorlathoz. A

portfólióban a hallgató tudományos igényességgel mutatja be az összefüggő egyéni gyakorlat és a gyakorlatot kísérő konzultációs szeminárium során gyűjtött tapasztalatait.

A portfólió célja annak bizonyítása, hogy hallgatónk képes a gyógypedagógus-képzés különböző tanegységein elsajátított tudást integrálni és a gyakorlati tevékenységében hatékonyan alkalmazni. Képes a munkája szempontjából lényeges tudományos-szakirodalmi eredményeket összegyűjteni, azok alapján a gyógypedagógiai tevékenységét önállóan megtervezni, az ehhez szükséges eszközöket elkészíteni és a feladatok eredményességét értékelni. Képes a sajátos nevelési igényű gyermekek és felnőtt fogyatékos személyek teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni, az adatokat elemezni, következtetéseket szakszerűen megfogalmazni, valamint az eredményeket saját gyakorlati munkájában alkalmazni. Képes a gyógypedagógiai tevékenységben résztvevő partnerekkel kommunikálni, eredményesen együttműködni. A portfóliót a beadás előtt a hallgató a mentorának is bemutatja.

Hagyománnyá vált Intézetünkben, hogy a legkiválóbb portfóliókat az államvizsga eredményhirdetése során az államvizsga-bizottság elnöke dicséretben részesíti. A portfóliókat min. 5 évig őrizzük meg Intézetünkben.

IV. AZ INTÉZMÉNYKÖZI EGYÜTTMŰKÖDÉS RÉSZTVEVŐINEK FELADATAI, FELELŐSSÉGE

A gyógypedagógiai gyakorlatokat csak intenzív külső és belső együttműködéssel tudjuk hatékonyan és színvonalasan megvalósítani. A partnerség tagjainak szerepét az alábbiakban foglalhatjuk össze.

Gyógypedagógus-képző Intézet

A Kar részéről a gyakorlatok szervezésével és a lebonyolításával kapcsolatos teendőket a képzésért felelős Gyógypedagógus-képző Intézet végzi. A kooperáció keretei között az Intézet gyakorlatokért felelős oktatója elkészíti a gyakorlatok szakmai tartalmának pontos definiálását, meghatározza a hallgatók feladatait és kötelességeit és a gyakorlatvezető gyógypedagógusok, mentorok feladatait. Segítséget nyújt a Partnerintézmény gyakorlatvezetőinek kiválasztásban, módszertani felkészítésében.

Partnerintézmények

Sajátos helyzetben van a képzésünk azáltal, hogy Intézetünk mellett nem működnek gyakorlóiskola státuszú intézmények. A gyakorlatok megszervezésénél szem előtt tartjuk, hogy a gyógypedagógus-képzés nem egy intézménytípusra készít fel, több életkort és több intézménytípust foglal magában az a tevékenység, amit a gyógypedagógus végez. Felkért

partnerintézményeink fogadják be és nyújtanak szakmai/emberi segítséget a gyógypedagógus-jelöltek csoportos és egyéni gyakorlatainak gondozásához. .

Partnerintézményeink olyan köznevelési és/vagy szociális intézmények, amelyek rendelkeznek a gyógypedagógus-jelöltek csoportos, mikrocsoportos és egyéni szakmai gyakorlatának biztosításához szükséges feltételekkel és vezetőjével az SZTE JGYPK Dékánja *Együttműködési megállapodást* köt. Ebben az a Partnerintézmény vállalja, hogy a hallgatók gyakorlati felkészítését – a belső minőségbiztosítási alapelveket szem előtt tartva – szakszerűen ellátja. Vállalja továbbá a gyakorlatok szöveges értékelését, a hallgatók gyakorlatról készített portfóliójának elsődleges bírálatát. Amennyiben Intézetünk képviselőjére nincs lehetőség, a Partnerintézmény vezetője vagy helyettese látja el a vizsgaelnöki teendőket a hallgatók záró foglalkozásán, közreműködik a pontos jegyzőkönyvvezetésben és hitelesíti azt.

A tanévenként frissített és aktualizált *partnerintézmény-jegyzékről* hallgatóink a Gyógypedagógus-képző Intézet honlapján tájékozódhatnak. (Forrás: <http://www.jgypk.u-szeged.hu/tanszek/gyogypedagogia/tanszek.php?id=gyakorlatok>)

A Szegedi Tudományegyetem székhelyéből adódó igénynek megfelelően a legtöbb partnerünk a Dél-alföldi Régióban működik, de az egyéni gyakorlatot minden hallgató számára meg tudjuk szervezni a lakóhelyéhez közeli intézményben. A nappali tagozatos hallgatók heti órarendjében szereplő gyógypedagógiai gyakorlat tanegységek teljesítéséhez az ún. **bázis partnerintézmények** adnak otthont, amelyek Intézetünk székhelyén, vagy annak 25 km-es körzetében található (Szeged, Hódmezővásárhely, Szentés, Makó településeken). Ezen intézmények oroszlánrészt vállalnak hallgatóink terepmunkájában. Minőségi paramétereiket tekintve (személyi, tárgyi feltételek, befogadó kapacitás) megfelelnek a képzési és kimentési követelményekben előírt kompetenciák kialakításához.

Gyakorlati oktatók

A gyógypedagógus-jelöltek gyakorlati munkáját irányítják a gyógypedagógiai gyakorlatokért felelős oktató koordinálásával. A gyakorlati oktatást jelenleg két fő belső oktató és öt fő külső oktató látja el. A gyakorlati oktatók kompetenciái megfelelnek a gyógypedagógiai gyakorlatok szakmai irányítására.

Szakmai gyakorlati órákat koordinál a partnerintézményben:

- személyes kapcsolattartás a partnerintézmény vezetőjével illetve a vezető által a hallgatói gyakorlatok helyi szervezésével megbízott gyógypedagógussal és a gyakorlatvezetőkkel
- a hallgatói beosztás elkészítése a gyakorlólhelyre vonatkozóan

- a partnerintézmény szervezeti és pedagógiai dokumentumainak hozzáférhetőségének biztosítása és feldolgozása a hallgatókkal, *különösen*: házirend, pedagógiai program/helyi tanterv, intézményi minőségirányítási program, tanmenetek, tantárgyi fejlesztő programok
- a bemutató órák látogatása, a hospitálások elemzése, megbeszélése
- a hospitálási szempontok, minta óratervezetek/foglalkozástervek közreadása
- a gyógypedagógiai fejlesztés taneszközeinek és segédeszközeinek ismertetése
- igény szerint együttműködés a hallgatók önálló tanítására való felkészítésben
- a hallgatók önálló tanításainak látogatása, elemzése, értékelése
- a tanórán kívüli szabadidős és terápiás célú foglalkozások látogatásának megszervezése
- a gyógypedagógiai munkához közvetlenül kapcsolódó adminisztratív feladatok ismertetése, *különösen*: osztály-/csoportnapló, szakköri napló, egyéni fejlesztési napló, stb. vezetése.

Felügyeli és irányítja a hallgatók oktatásában az egyéni hallgatói munkaórák terhére kiadott feladatokat

- előkészíti és segíti az Összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat és a Szakterületi féléves gyakorlat kurzusok megvalósulását
- esetenként szakmai látogatást tesz az egyéni gyakorlatok helyszínén
- hetente 2 alkalommal min. 1 óra időkeretben fogadóórát tart az Intézetben, melynek időpontjait az Intézet honlapján közzéteszi
- a szakterületi féléves gyakorlathoz kötődően havonta 1 alkalommal kiscsoportos szupervíziót tart, az ideális csoportlétszám max.8-10 fő, melynek időpontját a honlapon közzéteszi
- szakmai tanácsokkal segíti a hallgatókat a portfólió összeállításában
- hallgatói vagy mentori problémák jelzése esetén képviseli az Intézetet
- részt vesz a hallgatók gyakorlatának és egyben alkalmasságának értékelésében is.

Közreműködik a hallgatók tudásszintjének évközi felmérésében és a félév végi vizsgáztatásban

- ellenőrzi és értékeli:
  - a hallgatók önálló tanításaira/foglalkozásaira való írásbeli felkészülését és a hallgató által készített eszközöket
  - a hallgatók önálló tanításait/foglalkozásait
  - a gyakorlati és hospitálási naplók vezetését
  - a kliensek megfigyelésével kapcsolatos dokumentációt (pedagógiai jellemzés, esetismertetés, gyógypedagógiai vélemény)
  - a portfóliót.

- az Intézet képviselőjében elnöki teendőket lát el a hallgatók záró foglalkozásán, közreműködik a pontos jegyzőkönyvvezetésben és hitelesíti azt.

Gyakorlatvezető gyógypedagógus, mentor gyógypedagógusok

A *gyakorlatvezető gyógypedagógus* és a mentor gyógypedagógusok személyét az partnerintézmény nevelőtestületéből az Igazgató jelöli ki a szakmai munkaközösség-vezetőkkel egyetértésben.

A gyakorlatvezető gyógypedagógusok feladata a mikrocsoportos (3-5 fő) gyógypedagógiai gyakorlatok szakmai vezetése a partnerintézményben

- a csoport pedagógiai terveinek ismertetése, az egyéni pedagógiai dokumentációk hozzáférhetőségének biztosítása
- bemutató foglalkozások vezetése
- a hallgatók felkészítése az önálló tanításaikra, foglalkozásaikra
- a hallgatók tervező munkájának módszertani segítése
- a foglalkozás tervezetek bírálata, korrekciója
- a hallgatók önálló tanításának, foglalkozásának megfigyelése és elemző értékelése
- a hallgatói önreflexió segítése.

A *mentor gyógypedagógus* feladata az egyéni gyógypedagógiai gyakorlatok szakmai vezetését látja el. Lehetőség szerint pedagógus-szakvizsgával rendelkező, szakirányú végzettségű gyógypedagógus. Amennyiben ez a feltétel nem teljesíthető, a Partnerintézmény vezetőjének felkérése alapján szakirányú végzettségű gyógypedagógus, aki rendelkezik az adott szakirányban min. 2 éves gyakorlattal. Az *Összefüggő gyógypedagógiai szakmai gyakorlat* és a *Szakterületi féléves gyakorlattal* kapcsolatban a hallgató valamennyi tevékenységének gondozója, a hallgató egyéni fejlődési terve megvalósításának legfontosabb szakmai támogatója a partnerintézményben.

Az egyéni gyógypedagógiai gyakorlatok mentorálásával áthidaló szerepet tölt be az elmélet és gyakorlat között

- a *Feladat-és időterv* szerint megszervezi, irányítja, koordinálja a hallgató gyakorlatát a Partnerintézményben
- órarendjének megfelelően bemutató órákat tart, melyen a hallgató hospitál
- közreműködik, segítséget nyújt az intézményben működő egyéb gyógypedagógiai feladatok, illetve pedagógiai szakszolgálat hospitálási lehetőségének megszervezésében
- felkészíti a hallgatót a kötelező önálló foglalkozásaira, záró tanítására

- a hallgató foglalkozásterveit ellenőrzi és javítja, kézjeggyével látja el
- lehetőséget ad a hallgatói kreativitás kibontakozására
- a hallgató által tartott foglalkozásokat - a hallgatói önértékelés serkentésével- szóban értékeli
- az önálló foglalkozások megtartását az *Összesítő jegyzék* aláírásával igazolja
- vezeti a hallgató jelenlétét illetve mulasztásait. A *Gyakorlati és hospitálási napló* aláírásával igazolja a részvételt. A hallgató indokolatlan mulasztása vagy egyéb probléma esetén értesíti az Intézet gyakorlati koordinátorát.
- amennyiben a hallgató a gyakorlatát nem az elvárt színvonalon teljesíti, ezt minél korábban jelzi Intézetünk gyakorlati oktatója felé
- a gyakorlat végén a hallgató teljesítményét írásban, szövegesen és gyakorlati jeggyel értékeli, valamint közreműködik a Zárótanítás megszervezésében, értékelésében. Értékelését a hallgatóval ismerteti, aki annak tudomásul vételét aláírásával igazolja.
- áttekinti és kézjeggyével látja el a portfóliót

Kapcsolataink a gyakorlatok hatékonysága érdekében

1./ Kari bizottsági munka

Intézményünk gyakorlati oktatásért felelős oktatója részt vesz a Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyakorlati Képzési Bizottságának munkájában és 2011. február óta ellátja Bizottság titkári teendőit.

2./ A gyakorló helyekkel való kapcsolattartás egyéb módjai

- A TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0005 MENTOR(h)ÁLÓ projekt keretében a gyógypedagógus kompetencia profil kimunkálásába a gyakorló intézményeink képviselőit (intézményvezetők, gyakorlatvezető gyógypedagógusok) is meghívtuk
- Hagyománnyá vált, hogy oktatói közösségünk egyes szakmai továbbképzéseit kihelyezi a partnerintézményekbe.
- Az intézményvezetők felkérésére, meghívására előadóként vagy látogatóként részt veszünk a gyakorló helyeink által szervezett konferenciákon, szakmai napokon.
- Zsűrizési feladatokat látunk el a komplex tanulmányi versenyeken és szavaló versenyeken, részt veszünk a művészeti fesztiválokon, képviseljük Intézetünket a jubileumi rendezvényeken.

- A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Területi Bizottságának (SZAB) kereti között létrejött a Gyógypedagógiai Munkabizottság keretein belül hagyományteremtő céllal megszervezzük *A gyakorlat műhelyeiből* szakmai tanácskozást, mellyel fórumot kívánunk teremteni a gyakorló helyeken bevált jó gyakorlatok bemutatására.

Gyógypedagógus-jelölt

A hallgatók tartsák szem előtt, hogy egy gyakorlati tanegység nem teljesítése esetén csak egy évvel később, szintén tavaszi vagy őszi szemeszterben tudják azt felvenni.

A hallgató köteles tájékozódni a gyógypedagógiai gyakorlat kurzusok tartalmáról.

A gyógypedagógiai gyakorlatokon a részvétel és a pontos megjelenés kötelező. Távolmaradását a hallgató a gyakorlati oktató felé előre jelezni, majd utólag orvos által igazolni köteles. A mulasztást minden esetben pótolni kell. Igazolatlan mulasztás esetén a gyakorlati tanegységet meg kell ismételni. A gyakorlatok valamennyi helyszínén követelmény a Partnerintézmény házirendjének megismerése és követése valamint a gyógypedagógus-jelölttől elvárt viselkedési normák betartása.

A mikrocsoportos gyakorlat helyszínét a hallgató a kurzusfelvétel során kiválaszthatja, egyenlőtlen jelentkezés esetén a hallgatók besorolása a gyakorlati oktatók feladata.

Az egyéni gyakorlatokra a *Jelentkezési lap* formanyomtatványon írásban jelentkeznek, melyben jelzik gyakorlatának helyszínére vonatkozó szándékát a gyakorlat megkezdésének időpontja előtt min. 1 hónappal.

V. A GYÓGYPEDAGÓGIAI FEJLESZTÉS TERVEZÉSE

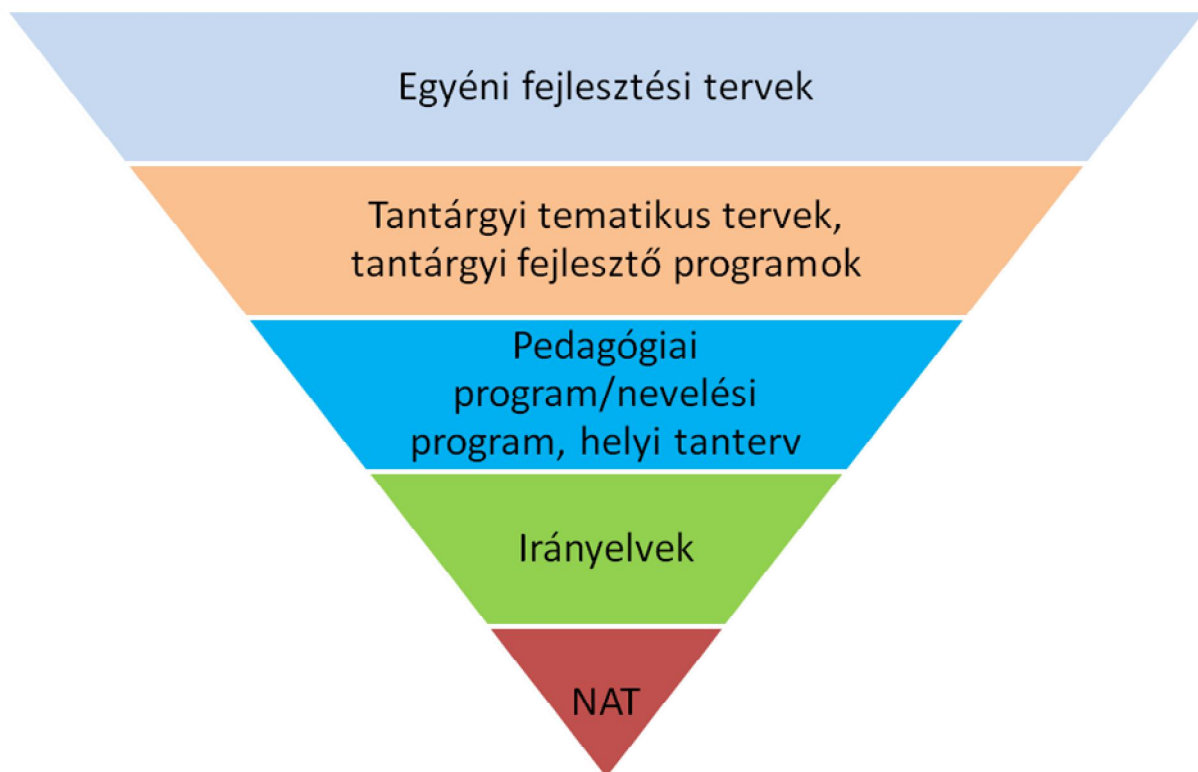
A gyógypedagógus tevékenységét az általános pedagógiai és a korszerű gyógypedagógiai elméleti pilléreken nyugvó tervszerűség jellemzi. Általánosságban a terv egy jövőbeli cselekvés lépéseit, módszereit, a szükséges környezeti feltételeket rögzíti. A gyógypedagógiai folyamatban mindez a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésével-oktatásával-fejlesztésével kapcsolatos tevékenységre, valamint a felnőtt fogyatékos személyek pedagógiai kísérésének gyógypedagógiai feladataira értendő.

A gyógypedagógiai tervezőmunka alapja egy olyan kétpólusú szabályozás, melynek részben központi, azaz jogszabályok által előírt tartalmi elemei, részben pedig helyi, iskolai/nevelőtestületi és egyéni szabályozás. A gyógypedagógiai tervezőmunka alapelveit is a Nemzeti Alaptanterv (2003/Kormányrendelet) határozza meg, a sérülésspecifikus tervezési alapelveket, területeket és tartalmakat az Irányelvek (2/2005.OM.rendelet).

A helyi, intézmény szintű szabályozás dokumentumai a Pedagógiai program melynek két fő része van: a helyi tanterv és a nevelési program. A pedagógus egyéni tervező munkája a

tanmenet, a tematikus terv (tantárgyi fejlesztő program) és az óratervek elkészítése. Mindezt kiegészítik az egyéni fejlesztési tervek. E sorrend egyben a tervezési dokumentumok egymásra épülését is jelzi.

2. számú ábra: A gyógypedagógiai fejlesztés tervezésének szintjei

1. Az Irányelvek

Az Irányelvek célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést, az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez, ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki, a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé, a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Az Irányelvek tartalmazza

- a kerettantervben meghatározott tartalmak és követelmények módosítási lehetőségeit

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségét
- az iskolaérettséget megalapozó iskoláskor előtti fejlődés egyes funkcióinak és szakaszainak további iskolai fejlesztését
- a sérült képességek rehabilitációs célú korrekciójának területeit
- a tananyagátadás és a fejlesztésszokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésének lehetőségét.

2. A pedagógiai program és helyi tanterv

A Pedagógiai program *tartalmi előírásait A közoktatásról szóló tv.44.-50. § szabályozza*. Két fő részből áll:

-nevelési program

-helyi tanterv

A hallgatók a gyakorlatuk helyszínét biztosító partnerintézmények pedagógiai programjáról az intézmények honlapján részletesen tájékozódhatnak.

3. A tanmenet, tantárgyi fejlesztő programok

4. Az óra- vagy foglalkozás részletes tervezete (lásd: 3.számú melléklet)

5. Az egyéni fejlesztés tervezése

Az egyéni fejlesztési terv a gyógypedagógiai folyamat olyan speciális tervezési dokumentuma, amely segíti az egyéni képességstruktúrához és szükségletekhez igazított, egyénre szabott fejlesztést. Jellemzője, hogy kizárólag egy adott gyermek/tanuló fejlesztéséhez készül, annak egyéni sajátosságaihoz igazított, más gyermekekre nem alkalmazható. Az egyéni fejlesztési terv általános felépítése:

Bevezető adatok

A gyermek neve, évfolyama vagy csoportja

A sajátos nevelési igény típusa – súlyossági foka

Anamnesztikus adatok

Szakértői bizottság szakvéleményében foglalt státusz, diagnózis, fejlesztési javaslatok

- A gyógypedagógus saját megfigyelésén, felmérésein alapuló státusz, egyéb szakemberek megfigyelésén, felmérésein alapuló vélemény összegzése
- A fejlesztés célkitűzései (elsődleges, általános, részletezett)
- A fejlesztés területei (ezen belül területenként: cél meghatározása, feladatokra bontás, alkalmazott módszerek, eljárások és eszközök)
- A fejlesztés értékelésének szempontjai, a visszacsatolás módja

- A hatások és változások megállapításának módja, gyakorisága, dokumentálása, az értékelés eredményeinek hasznosítása a motivációban, további fejlesztésben
- A fejlesztés megvalósulásának keretei gyakorisága, időtartama
- A foglalkozásokon alkalmazott módszerek, eszközök, eljárások
- Kiegészítő egyéb szolgáltatások jelzése (pl. logopédia, gyógytestnevelés, mozgásterápia stb.)

A tervezés időtartama lehet 3 hónaptól 9 hónapig (egy tanév).

Az egyéni fejlesztési terv megvalósulásának kontrollja és a visszacsatolás elengedhetetlen, indokolt esetben változtatni, módosítani kell!

VI. A GYAKORLATI DOKUMENTÁCIÓ

1. A gyakorlati napló tartalmi elemei

A hallgató valamennyi gyógypedagógiai gyakorlatról gyakorlati és hospitálási naplót vezet, melyben kronológiai rendben rögzíti megfigyeléseit. Gyakorlati naplóját kinyomtatva és összefűzve a gyakorlati oktató számára az előírt határidőre bemutatja.

A hospitálás a gyógypedagógiai tevékenység és a kliensek megfigyelése a terep intézményekben.

A hospitálás általános szempontjai

- általános tájékozódás az intézmény klienseiről, cél-és feladatrendszeréről, a gyógypedagógiai tevékenységek szervezeti formáiról, személyi és tárgyi feltételeiről a pedagógiai program alapján
- a gyermekcsoport napirendje, órarendje, a csoport hagyományai (napi konvenciók)
- a tanulók egyéni sajátosságai, a differenciálás szükségessége és lehetőségei
- nevelési helyzetek kezelése, konfliktusok megoldása a foglalkozások során
- a gyógypedagógus által alkalmazott
  - foglalkozás felépítés, tanulászervezési formák
  - tanítási módszerek, különös tekintettel a differenciálás és az ellenőrzés-értékelés eljárásai
  - általános és speciális eszközök alkalmazása a fejlesztésben
- a gyógypedagógus és a gyermekek kommunikációja
- a nevelőmunkát segítő munkatárssal való együttműködés.

2. A portfólió

A portfólió egy dokumentumdoszié, a hallgató szakterületi féléves gyakorlatának összegző dokumentuma. Olyan dokumentumok gyűjteménye, amely tükrözi a gyógypedagógus-jelölt gyógypedagógiai gyakorlatok területén szerzett tudását, jártasságát, hozzáállását a gyógypedagógus hivatás megismerésére irányuló és a mentor gyógypedagógus irányításával végzett gyakorlathoz. A portfólióban a hallgató tudományos igényességgel mutatja be az összefüggő egyéni gyakorlat és a gyakorlatot kísérő szeminárium során gyűjtött tapasztalatait. A portfólió célja annak bizonyítása, hogy a hallgató képes a gyógypedagógus-képzés különböző tanegységein elsajátított tudást integrálni és a gyakorlati tevékenységben hatékonyan alkalmazni. Képes a munkája szempontjából lényeges tudományos-szakirodalmi eredményeket összegyűjteni, azok alapján a gyógypedagógiai tevékenységét önállóan megtervezni, az ehhez szükséges eszközöket elkészíteni és a feladatok eredményességét értékelni. Képes a sajátos nevelési igényű gyermekek és felnőtt fogyatékos személyek teljesítményeiről és fejlődéséről, valamint a tanulási-tanítási folyamatról módszeresen gyakorlati tapasztalatokat gyűjteni és a tényszerű adatokat elemezni, következtetéseket megfogalmazni, valamint az eredményeket saját gyakorlati munkájában alkalmazni. Képes a gyógypedagógiai tevékenységben résztvevő partnerekkel kommunikálni, eredményesen együttműködni.

A portfólió kötelező tartalmi elemei

1. A gyakorló intézmény és a csoport bemutatása elektronikus formában, CD-n, 12-15 diából álló ppt.file
2. Gyakorlati és hospitálási napló
3. A hallgató önálló foglalkozásainak jegyzéke
4. 5 db részletes tanítási tervezet (különböző típusú foglalkozásokról)
5. A záró foglalkozás részletes tanítási tervezete
6. Esetismertetés és egyéni fejlesztési terv egy kliensről
7. Az intézményben alkalmazott pedagógiai diagnosztikai eszközök és terápiás eljárások rövid ismertetése

Formai elvárások

Az írásos dokumentáció a CD melléklettel, a hallgató nevével ellátott A/4-es gyűjtőmappában. A portfólió írásos anyagait a mentor kézjegyével látja el.

Az értékelés fő szempontjai

A fő követelmény, hogy a portfólió igényes kivitelezésben mutassa be a gyógypedagógus-jelölt gyakorlat valamennyi területén elvégzett munkáját. A minősítésében fő szempont nem a mennyiség, hanem a gyógypedagógusi gyakorlati kompetenciák minél szélesebb területének lefedése, a reflexiók szakmaisága, mélysége, a fejlődési út bemutatása.

A kurzus akkor tekinthető elfogadottnak, ha a hallgató mindkét szakirányában teljesíti a feladat-és időtervben meghatározott követelményeket. ...

VII. A GYAKORLATI TEVÉKENYSÉG NYOMON KÖVETÉSE .

A hallgatói gyakorlatok ellenőrzése, értékelése

A gyógypedagógiai gyakorlatok ellenőrzésében és értékelésében a gyógypedagógus-képző Intézet gyakorlati oktatói valamint a partnerintézmények gyakorlatvezető gyógypedagógusai vesznek részt a IV. pontban részletezett feladatmegosztás szerint. Valamennyi gyakorlat írásbeli értékeléssel zárul, *Igazoló és értékelő lap* nyomtatványon, értékeléséről a hallgató szóbeli tájékoztatást is kap. A hallgató gyakorlati jegyének átvezetése az etr-be csak a tanegységhez kapcsolódó valamennyi feladat megfelelő színvonalú elvégzését követően lehetséges. A sikertelen gyakorlatot a következő évben meg kell ismételni, ugyanazon szemeszterben történő javításra nincs lehetőség. A hallgató az írásbeli értékelésről másolatot kap, amit az államvizsgáig köteles megőrizni.

A szakmai konzultáció

A szakmai konzultáció a szakterületi féléves gyakorlatot kísérő kötelező szeminárium a Gyógypedagógus-képző Intézetben. A szakmai konzultációt az Intézet gyakorlati oktatói vezetik. Szervezési formája és módszere mikrocsoportos konzultáció, amely elsősorban a elsősorban a hallgatói önreflexióra épül.

Zárszó helyett:

egy végzős gyógypedagógus-hallgató így összegezte élményeit a gyógypedagógiai gyakorlatról:

„megtapasztalhattam, mi vár rám a diploma után. Képet kaptam arról, hogy én milyen gyógypedagógus leszek/vagyok. Pozitív megerősítést arról, hogy van helyem a szakmában. Rengeteget, talán a 4 év alatt a legtöbbet tanultam magamról, a gyerekekről, a tudományról. Fejlődött az empátiám és a türelmem. Személyiségem megerősödött, mert mentorom minden alkalommal segített, biztatott, átlendített a nehézségeken, sőt, volt, hogy tőlem tanult. Rádöbentem, hogy mennyit jelent ez a szakma, a gyerekek szeretete, hálája, azért mert ott vagyunk és minden szavunkkal, tetteinkkel értük vagyunk...”

VIII. SZAKIRODALOM JÁNLÁS A GYÓGYPEDAGÓGIAI GYAKORLATOKHOZ

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet. On-line: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0300243.kor

Falus Iván (2005): *Didaktika*. APC- Stúdió, Gyula.

Gordosné Szabó Anna (2004): *Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Illyés Sándor (2000, szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.

Radicsné Szerencsés Terézia (2008): *Minőségi munka a tanítási órákon*. Módszerek a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez. APC - Stúdió, Gyula.

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005.(III.1) OM rendelet. On-line:

<http://jab.complex.hu/hjegy.php?docid=A0500002.OM>

Salné Lengyel Mária (2006, szerk.): A differenciálás *Fejlesztő pedagógia*. 17. 6. sz.

Vargáné Mező Lilla (2008): *Fókuszban az egyén*. Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány. Budapest

Szakirány specifikus olvasmányok

- o *Értelmileg akadályozottak pedagógiája szakirány*

Ari Pálma Katalin - Czibere Csilla (2006, szerk.): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Életpálya-építés*. sulINova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Csákvári Judit (2006, szerk.): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Szociális-életviteli és környezeti kompetenciák*. sulINova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Kajáry Ildikó (2010, szerk.): *Siker – Öröm – Fejlődés*. Tanulmánykötet. Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Budapest.

Kajáry Ildikó (2005, szerk.): *Tanulmányok az értelmileg sérült gyermekek nevelése és oktatása témaköréből*. Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Budapest.

Kajáry Ildikó - Ruttkay Leventéné (2006, szerk.): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez - Matematika*. sulINova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Radványi Katalin (2010, szerk.) *Máské(p)p? Intellektuális fogyatékossgal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve*. ELTE BGGYK, Budapest.

Radványi Katalin (2011): A kompetencia alapú fejlesztés értelmezése a kognitív képességek jelentős elmaradása esetén. *Gyógypedagógiai Szemle*. **39**. 1. sz. 1-21. On-line:

http://prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=35&jaid=511

Szabó Borbála (2006, szerk.): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Szövegértés- szövegalkotás*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Szabó Borbála (2006): *Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Óvodai nevelés*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

- *Tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány*

Czibere Csilla-Kisvári Anna (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez- Életpálya-építés*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Cseh Eleonóra (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez - Matematika*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Hunyady Györgyné- M. Nádasi Márta (2004): *Pedagógiai tervezés*. Comenius BT, Pécs.

Papházy Éva (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez- Szociális-életviteli és környezeti kompetenciák*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

Rottmayer Jenő (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez- Szövegértés- szövegalkotás*. sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

A partnerintézmények helyi pedagógiai dokumentumai

A gyakorló intézmény helyi szabályozásának dokumentumai: alapító okirat, pedagógiai program/helyi tanterv

Tanári kézikönyvek, módszertani segédanyagok az adott fejlesztési területhez, tantárgyhoz kapcsolódóan.

Az adott csoport/osztály tanmenete/tantárgyi fejlesztő programja, tankönyvek, munkafüzetek, feladatlapok.

1. Megfigyelési szempontok pedagógiai gyakorlathoz

- az intézmény működésének főbb jellemzői, mutatói (a tájékoztatás alapján)
- az ellátott fogyatékos személyek köre
- a nevelő – oktató - fejlesztő munka helyzete
- terápiás lehetőségek
- a gyermekvédelmi feladatellátás
- a szülői házzal való kapcsolattartás formái
- az intézményben dolgozó szakemberek és együttműködésük
- tárgyi feltételek (akadálymentesség, berendezések, speciális eszközök, stb.)

2. Megfigyelési szempontok a tanítási gyakorlathoz, feljegyzések a bemutatót foglalkozáson hospitálásról

Feljegyzések a hospitálásról:

A foglalkozás helye:

A foglalkozás ideje:

Csoport:

Egyéni foglalkozás esetén: a gyermek monogramja, életkora

A foglalkozás típusa:

Fejlesztési feladatok:

feladat sz., időbeosztás	tevékenységek	megjegyzések, tapasztalatok
	a foglalkozás menete, tanulásszervezési eljárások, általános és speciális módszerek, a fejlesztést segítő eszközök, egyéni differenciálás, stb...	személyes észrevételek, kérdések

3. Tanítási/foglalkozási tervezet – minta

A tanítás/foglalkozás helye: a gyakorlat helyszíne, az intézmény teljes neve

A tanítás/foglalkozás ideje:..... év ..... hó ..... nap .... óra (pontos dátum)

Tanít: a hallgató neve

Osztály/csoport: .... csoport

Gyakorlatvezető gyógypedagógus:

A tantárgy/foglalkozás neve:

A tanítás/foglalkozás témaköre:

A tanítás/foglalkozás anyaga:

A tanítás/foglalkozás célja:

A felkészülésnél felhasznált szakirodalom:

A foglalkozás eszközei:

a feladat sor-száma	a feladatra fordított idő	képzési tartalom, tevékenységi forma	didaktikai célok, feladatok	módszerek	eszközök	egyéni segítségnyújtás, differenciált feladatadás	megjegyzés
<i>1.</i>	<i>... perc</i>	.....	.....	.....	.....	<i>konkrétan, név szerint feladatonként az adott tanulócsoporthoz ismertetésben</i>	<i>pl. szervezési feladatok, -a csoport elhelyezkedése</i>

*a táblázat bővíthető!

IRODALOM

- Borbély Sjoukje (szerk, 2008): *Kezünkben a diagnózissal*. Kézenfogva Alapítvány, Budapest.
- Falus Iván (2006): *A tanári tevékenység és a pedagógusképzés új útjai*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Gordosné Szabó Anna (2000): *A magyar gyógypedagógus-képzés története*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
- Gordosné Szabó Anna (2004): *Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Gordosné Szabó Anna (szerk, 2004): *Gyógyító pedagógia*. Medicina, Budapest.
- Hatos Gyula (2009): A Gyógypedagógiai távlatai. In: Chaloupka Lubos - Varga Imre: *Tanulmányok a speciális pedagógiai területről*. Sapientia, Bratislava. 35-52.
- Illyés Sándor (2000, szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar, Budapest.
- Illyés Sándor (2004): Tudomány és gyakorlat a gyógypedagógiában. In: Gordosné Szabó Anna (szerk.): *Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia*. Medicina, Budapest. 55-85.
- Kotschy Beáta (2009): Új elemek a tanárképzés rendszerében. In: *Educatio* 18.évf. **3.** 273-278.
- Lányiné Engelmayer Ágnes (2004): Gyógypedagógia és terápia In: Gordosné Szabó Anna (szerk.): *Gyógyító pedagógia – Nevelés és terápia*. Medicina, Budapest. 71-86.
- Meggyesné Hosszú Tímea (2009): Pedagógiai paradigmák és a Bologna folyamat a gyógypedagógus-képzés tükrében. In: Barakonyi K. és Forray K.(sorozatszerk.): *PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola Évkönyve*. Pécs. 98-115.
- Mesterházi Zsuzsa (2001): A különtámogatást igénylő gyermekek szükségleteinek kielégítésére felkészült pedagógusok képzésének dilemmái In: *Educatio*. **17.** 255-266.
- Mesterházi Zsuzsa (2007): Változik-e a gyógypedagógia identitása? In: *Iskolakultúra*. 10. évf. **2.** 150-163.
- Papp Gabriella (2007): A pedagógus megváltozott szerepe az együttnevelésben. In: *Gyógypedagógiai szemle*. 35.évf. **2.**
- Szabó Gáborné (2006): A gyakorlati képzés helyzete és korszerűsítésének igényei. In: Dombi Alice (szerk.): *A gyógypedagógiai képzés elmélete és gyakorlata*. APC-Stúdió, Gyula. 41-43.

JOGSZABÁLYOK

168/2000. (XI. 29.) *Kormányrendelet a gyógypedagógiai felsőoktatás alapképzési szakjainak képesítési követelményeiről*

289/2005. (XII.22.) *Kormányrendelet a felsőoktatási alap-és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről.*

2/2005.(III.1) *OM rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról*

15/2006. (IV. 3.) *OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről* 2. sz. melléklet, X. 4. Gyógypedagógia

243/2003. (XII. 17.) *Kormányrendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.* http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0300243.kor

32/2009. (X.2.) OKM rendelet az *alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről* szóló 15/2006. (IV.3.) *OM rendelet* módosításáról

ELEKTRONIKUS FORRÁSOK, MUNKAANYAGOK

<http://www.ofi.hu/tudastar/hazai-fejlesztési/tanari-kepesitesi#9> [2010.10.27.]

Szabó Ákosné (2008): A gyógypedagógus-képzés a bolognai folyamat tükrében

http://www.nk7.hu/nk7_files/File/szekciokanyagai/szaboakosne.ppt [2010.10.12.]

<http://jab.complex.hu/hjegy.php?docid=A0500002.OM> [2010.10.12.]

<http://www.u-szeged.hu/hirek/egyetemi-elet/gyakorlat-teszi-mestert?objectParentFolderId=4565> [2010. 10.22.]

<http://www.nefmi.gov.hu/felsooktatas/kepzesi-rendszer/munkacsoport-javaslatai>
[2010.10.10.]

http://www.tpf.hu/document.php?doc_name=tudaskozpont/Oktataseskepzes2010/tanarok_es_oktatok/KKK_fejlesztés.doc [2010. 10.25.]

<http://www.jgypk.u-szeged.hu/tanszek/gyogypedagogia/index.php> [2010.09.30.]

http://prae.hu/prae/gyoszeetc.php?menu_id=109&aid=86&type=5 [2011.08.30.]

FÜGGELEK/1

A gyógypedagógusok etikai kódexe

A Magyar Gyógypedagógusok Egyesületének ajánlása.

Előszó

1. A Kódex a szakmai etikai normákat tartalmazza.
2. A gyógypedagógus szakmai tevékenysége, kompetenciája jogszabályban meghatározott.
3. A gyógypedagógus kliense a sajátos nevelési igényű / fogyatékos gyermek, illetve a 18. életévét betöltött fogyatékos / speciális szükségletű személy, továbbá törvényes képviselője.
4. Az Etikai Kódex minden gyógypedagógusra vonatkozik, akár MAGYE tag, akár nem.

Alapelvek

5. A gyógypedagógus felelős azért, hogy tudása, képessége legjavát nyújtsa.
6. A gyógypedagógus tiszteletben tartja minden ember méltóságát és önrendelkezési jogát.
7. A gyógypedagógus előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végzi munkáját. Nem különböztet meg, és nem utasít vissza faji, nemzetiségi, vallási és egyéb okok miatt senkit.
8. A gyógypedagógus kliense helyzetével nem él vissza

A kliens és a gyógypedagógus kapcsolata

9. A gyógypedagógus kliensét és törvényes képviselőjét korrekt módon, teljes körűen tájékoztatja tevékenysége feltételeiről, időtartamáról, várható eredményeiről, következményeiről, illetve a kliens részéről szükséges együttműködésről.
10. Bármiféle szakmai javaslat esetén a kliens, illetve törvényes képviselője dönt.
11. A gyógypedagógus elfogadja kliense azon jogát, hogy életkorának és állapotának megfelelő döntéseket hozzon, de ezzel egyidőben teljes szakmai tudásával és felelősségével mérlegeli kliense (törvényes képviselője) helyzetét és döntéseit.
12. A gyógypedagógus szaktudásával támogatja a kliens döntése meghozatalában oly módon is, hogy segíti a döntés hátterének és következményeinek a lehetőségekhez képest teljes körű megértését.
13. A gyógypedagógus tevékenységét dokumentálja, amelyben szerepel a tevékenység, a tevékenység megkezdésének és befejezésének ideje, a találkozások történése, időpontja és időtartama, szakvélemények.
14. A gyógypedagógus a kliens érdekeit képviseli, érdekérvényesítő képességét fejleszti, erősíti.
15. A gyógypedagógus adott esetben foglalkozik kliensei környezetében lévő személyekkel is.
16. A gyógypedagógus előzetesen tájékoztatja kliensét és törvényes képviselőjét az igénybevett szolgáltatás esetleges anyagi feltételeiről.

A kliens védelme

17. A gyógypedagógus tevékenysége során tekintettel van az esetlegesen felmerülő összeférhetetlenségekre. Összeférhetetlenség esetén gondoskodik a szakmai segítségéről.
18. A gyógypedagógus klienseihez, illetve azok törvényes képviselőihez fűződő viszonyát semmiféle előny megszerzésére nem használja fel.
19. A gyógypedagógus a kliens számára juttatott javakból nem részesül.
20. A gyógypedagógus nem használhatja fel a kapcsolatot politikai vagy vallási meggyőződés befolyásolása érdekében.

Titoktartási kötelezettség

21. A gyógypedagógus az általános adatvédelmi szabályokon túl is biztosítja a titoktartást és az információk felelős kezelését.
22. A gyógypedagógus csak kliense, törvényes képviselője előzetes hozzájárulásával ad ki bármiféle információt klienséről.
23. A titoktartási kötelezettség alól felmentő hatályú, ha a törvény elrendeli, illetve mások védelme szükségessé teszi.
24. A gyógypedagógus csak a kliens (törvényes képviselője) engedélyével és beleegyezésével használhatja oktatásra, publikálásra, több ember előtt történő bemutatásra a kliensről szóló bármely anyagot, információt, és biztosítja, hogy a kliens személye, adatai ne legyenek felismerhetők.
25. A gyógypedagógus, ha videót, filmet vagy egyéb felvételt készít, a klientsől, törvényes képviselőjétől írásos beleegyezést kér, amelyben részletezik, hogy vajon a felvétel megmutatható-e: a.) más szakembereknek, b.) egyetemi hallgatóknak, c.) laikus közönségnek.
26. A gyógypedagógus a kliensről szóló iratokat, feljegyzéseket, felvételeket, számítógépen rögzített adatokat olyan helyen kell tárolja, amely a lehetőségekhez képest a legbiztonságosabban védi az anyagokat az illetéktelen hozzáférés elől.

Szakmai képzettség

27. A gyógypedagógus felismeri és betartja kompetenciája határait. Csak olyan tevékenységet végez, amelyre megfelelő minősítéssel és kompetenciával rendelkezik.
28. A gyógypedagógus nem használ olyan címet, nem kíván meg és nem tűr olyan megszólítást, amelyre végzettsége, beosztása, tudományos rangja nem jogosítja fel.
29. A gyógypedagógus, ha olyan feladattal, helyzettel kerül kapcsolatba, amely meghaladja kompetenciáját, megbeszéli egy olyan kollégával, aki rendelkezik a szükséges képzettséggel, tapasztalattal, szükség esetén vállalja és biztosítja a szupervíziót, vagy gondoskodik megfelelő szakmai segítségről.
30. A gyógypedagógus a kliens más szakemberhez való irányítása során biztosítja a szükséges információk felelősségteljes átadását, továbbá megbizonyosodik a továbbított információ vételéről, és lehetőség szerint megbizonyosodik annak megértéséről is.
31. A gyógypedagógus tevékenységével kapcsolatos személyes problémák vagy konfliktusok esetén szakmai segítséget kér, amennyiben az várhatóan segíti őt munkája eredményesebb folytatásában.
32. A gyógypedagógus – a hivatalos képzés befejezése után is – szakmai tudását továbbfejleszti, erőfeszítéseket tesz, hogy tudása naprakész maradjon.

A munkatársak és a gyógypedagógus kapcsolata

33. Alapvető érték a tisztelet, bizalom, szolidaritás, együttműködés, empátia és elfogadás.
34. A gyógypedagógus szaktudását, tapasztalatait, szakmai információit kollégáival megosztja.
35. Az a gyógypedagógus, aki multidiszciplináris környezetben, team-ben dolgozik, kapcsolatot tart kollégáival, tájékoztatja őket döntéseiről, konzultál velük.
36. A gyógypedagógus más szakemberek kompetenciahatárait tiszteletben tartja.
37. A gyógypedagógus tiszteletben tartja munkatársai és más szakemberek a sajátjától eltérő véleményét, módszereit, kritikájának felelős módon, az érintett bevonásával ad hangot.
38. A gyógypedagógus munkatársa helyettesítésekor tekintettel van annak érdekeire, szakmai munkájára.

A szakma és a gyógypedagógus kapcsolata

39. Asszisztensek, gyakornokok tevékenységbe való bevonásáért a gyógypedagógus, illetve a vezető felel.
40. A gyógypedagógus felelősséggel tartozik szakmai tevékenységéért, annak minőségéért.
41. A gyógypedagógus nem vállal el olyan feladatot, amely meghaladja szakmai kompetenciáját, illetve szakmai felkészültségét.
42. A gyógypedagógus nem vállal el olyan feladatot, amelyben tevékenységét visszaélésre használhatják fel.
43. A gyógypedagógus kötelessége nyomon követni a szakma fejlődését, azt alkalmazni munkájában.
44. A gyógypedagógus szakmai tájékozottságát kiterjeszti a gyógypedagógiával érintkező területekre is.
45. A gyógypedagógus folyamatosan törekszik önismeretének, emberismeretének tökéletesítésére.
46. A gyógypedagógus személyiségének, kompetenciájának és a kliens szükségleteinek legmegfelelőbb módszereket, eljárásokat választja ki munkájához.

Munkahelyéhez és a társadalomhoz való viszonya

47. A gyógypedagógus arra törekszik, hogy munkahelyén az Etikai Kódex elvei, értékei érvényesüljenek.
48. A gyógypedagógus közszereplést vállalva közli, hogy milyen minőségben, kinek a nevében nyilatkozik vagy cselekszik.
49. A gyógypedagógus nem köteles elfogadni olyan munkafeltételeket, amelyek a szakmai és etikai elkötelezettségeinek betartását nem teszik lehetővé.
50. A gyógypedagógus társadalmi szerepvállalása során, döntéshozatali helyzetben a szakma és a kliensek érdekeit képviseli, a velük szembeni megértést, befogadást, toleranciát segíti.
51. A gyógypedagógus társintézményekkel, azok képviselőivel kollegiális, nyitott, együttműködő.

Kutatás, publikáció

52. A gyógypedagógus nyilatkozat, kutatás, publikálás során is eleget tesz az általános és speciális etikai kívánalmaknak.
53. A gyógypedagógus a kutatáshoz a kliens vagy törvényes képviselője formális beleegyezését kéri.
54. A gyógypedagógus a kialakult publikációs gyakorlatot figyelembe veszi, meghatározza, hogy mások milyen mértékben járultak hozzá egy adott publikációhoz.
55. A gyógypedagógus publikációjában pontosan idéz, illetve pontosan megjelöli, hogy az eredeti idézet, gondolat, eredmény kitől származik.

Hirdetés

56. A gyógypedagógus tevékenységét nem reklámozza.
  57. A gyógypedagógus nem alkalmaz hamis vagy félrevezető hirdetéseket, a hirdetésekben elkerüli a félreértelmezhetőséget.
- Etikai kérdések kezelése
58. A gyógypedagógus kliensét és törvényes képviselőjét tájékoztatja a szakmai etikai kódex létezéséről (illetve – adott esetben – munkahelyén jól látható helyen kifüggeszti azt).
  59. Az előírások megsértésére vonatkozó panaszok kivizsgálását és megoldását a MAGYE Etikai Bizottsága végzi.
  60. Az Etikai Bizottsággal való együttműködés visszautasítása önmagában is etikai vétségnek számít.

Záró rendelkezése

61. Az Etikai Kódexet aláíró szakmai szervezetek legalább ötévente felülvizsgálják a Gyógypedagógusok Etikai Kódexét. A benyújtott változtatási javaslatokat szakmai nyilvánosság előtt, konferencián kell megvitatni.

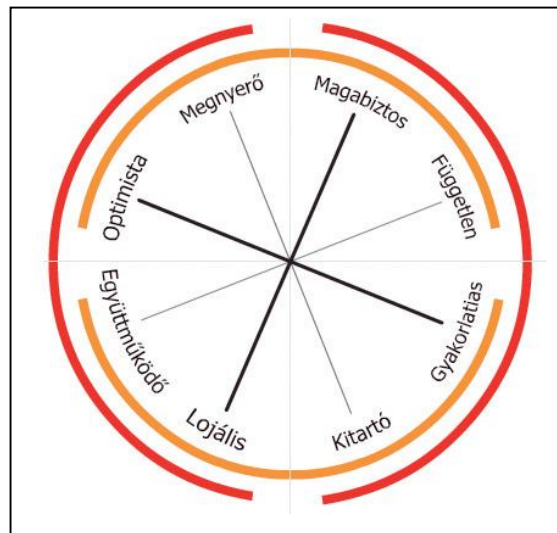
(Forrás: http://prae.hu/prae/gyoszeetc.php?menu_id=109&aid=86&type=5)

FÜGGELÉK/2

A PÁLYAKEZDŐ GYÓGYPEDAGÓGUS KOMPETENCIAPROFILJA

A RaDAr (Role Diagrammatic Approach) több ezer szót, kifejezést tartalmazó kompetenciatérkép, az emberi magatartás, viselkedés vizsgálatára alkalmas, vizsgálja az értékeket is.

3.számú ábra: A pályakezdő gyógypedagógus kompetenciája

1. tengely Megnyerő – érdeklődő

Könnyen ismerkedik és barátkozik, könnyed a fellépése. Képes jó kapcsolatokat kialakítani és fenntartani a gyerekekkel, a kollégákkal, a szülőkkel.

Kíváncsi természetű; szereti megismerni az embereket, a gyerekeket, az ötleteiket, a véleményüket, a javaslataikat.

Nyitott, érdeklődő a gyerekek, a kollégái és a szülők iránt is, odafigyel a problémáikra, törődik velük. Tiszteli, megérti és elfogadja őket olyanoknak, amilyenek.

A gyógypedagógiai nevelés minden szereplőjével hatékonyan, jól kommunikál. Képes a megfelelő kommunikációs formák megtalálására (stílus, hangnem, formai-, tartalmi keretek stb.). Ismeri és adekvát módon használja a gyógypedagógia szaknyelvét.

Udvariasan, előzékenyen viselkedik.

Képes meglátni és kiemelni a gyerekek és kollégái különleges tulajdonságait és képességeit; képes elismerést adni és elfogadni.

Képes elfogadni a sajátjától eltérő véleményt is.

Szakmai tudása stabil, megbízható, értéket közvetít.

Tisztában van a fogyatékos személyeket segítő szervezetekkel.

Érdeklődik a szakma fortélyai iránt.

2. tengely Optimista – serkentő

Élvezi az életet, és ezt sugározza környezetére felé is. Lelkesedik és lelkesít másokat is, bátorít, motivál, ösztönöz, támogat.

Pozitív életszemlélet jellemzi, optimizmust sugároz, képes másokat felvidíteni.

Kreatív, alkotó személyiség, aki meg- és átéli az alkotás örömét, és ezt a gyerekekre is képes átszarmaztatni. Elfogadja a különbözőségeket (kulturális, fejlődésbeli), tiszteli a fogyatékos személyt. Tudatos értékközvetítő mind a gyerekek, mind a felnőttek felé.

Rendelkezik a gyermekre hatni tudás képességével.

Attitűdje támogató. Pozitív visszajelzésekkel erősíti a gyermekek tevékenységeit, megadja a tévesztés, a hibázás lehetőségét. Tisztában van az értékelési funkciók és módok alkalmazásának a személyiségre ható következményeivel, a formatív, fejlesztő, gyakori visszajelző értékelés jellemző a napi gyakorlatára. Nem minősíti a gyerek személyiségét, hanem a helytelen viselkedést teszi szóvá.

Az élményszerű tevékenykedtetést helyezi nevelő tevékenységének középpontjába.

Biztosítja a gyermekek sokoldalú személyiségfejlesztésének feltételeit, és segíti őket abban, hogy mindenki megtalálja a számára örömet és sikert jelentő tevékenységeket. A személyben meglévő értékekre építő komplex fejlesztést végez.

Szakirányának megfelelő területen alkalmas egyéni fejlesztési, rehabilitációs-rehabilitációs feladatok ellátására, a tanulási problémák megelőzésének segítésére, tanulási technikák megtanítására, az integrált nevelés gyógypedagógiai feladatainak ellátására.

Alternatívákat állít fel, és bátorítja a gyerekeket is a különböző és érdekes lehetőségek kipróbálására.

Kiegyensúlyozottságával biztonságos környezetet teremt a gyerekek számára.

Gyakran kezdeményez, és tevékenységeibe bevonja a gyerekeket, felnőtteket. Elfogadja, bátorítja a gyermeki kezdeményezést.

Képes rugalmasan reagálni a változásokra, a szakmai kihívásokra. Folyamatosan újításokon, új utak kipróbálásán töri a fejét. Keresi a szakmai kihívásokat.

A diplomát lehetőségnek tekinti szakmai tudásának továbbfejlesztésére, elkötelezett az önképzésre.

Tesz azért, hogy ő maga is egészséges legyen testileg és lelkileg is.

3. tengelyEgyüttműködő – kötődő

Ismeri a csoportmunka szervezésének módszereit, napi munkájában kihasználja a lehetőségeket a csoportban való tevékenykedtetésre. Rendelkezik a team-munkához szükséges kooperációs képességgel.

Belátja, hogy egyes tevékenységek végzése során a csapat tagjai együtt többre képesek, mint ő egyedül. Képes azonosulni a csoport közösen megfogalmazott céljával, és tevékeny részt vállal a megvalósításban. Együtt érző, empatikus viselkedésével képes a bizalomteljes légkör kialakítására és fenntartására. Teret és lehetőséget ad másoknak is a csoportos tevékenységben való részvételre – finoman bevonva a bátortalanokat.

Képes motiváló légkört és érzelmi biztonságot adó környezetet kialakítani a gyerek/tanulócsoportjában.

Tisztában van azzal, hogy a gyerekek nevelése a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel) közösen történik. Képes és akar is jó kapcsolatot kialakítani és fenntartani a szülőkkel. A gyermek családját partnerként kezeli, aktívan bevonja a terápiás folyamatba.

Nyitott a társintézményekkel, a fenntartókkal való kapcsolattartásra.

Alkalmas általános gyógypedagógiai segítségnyújtásra és tanácsadásra a fejlesztésben, a gondozásban, a rehabilitációban közreműködő más szakemberekkel, illetve családokkal. A gyerekek érdekében szakmai partnerként együttműködik pedagógus társaival és a szakszolgálat szakembereivel.

Munkahelyi szervezetében képes a fejlesztő programok használatának elterjesztésére.

Segítséget nyújt, bátorítást ad, de tud (mer) segítséget kérni is.

Kikéri mások véleményét, képes azok figyelembevételére. Megegyezésre törekszik.

Figyelembe veszi a gyerekek egyéni sajátosságait.

4. tengelyLojális – elkötelezett

Azonosul a hivatásával, szereti a munkáját. Hű a munkahelyéhez, a csoporthoz, a kollégáihoz, törődik a csapattagokkal. Közösségépítő tevékenységeket végez. Partnereivel a szerepeinek megfelelően viselkedik.

Átértzi a hivatásával együtt járó felelősséget.

Részt vesz a fogyatékosági ügyvel kapcsolatos társadalmi szemléletformálásban, érzékenyítésben.

Magas szakmai elvárásokat támaszt önmaga számára.

Az etikai szabályokat ismeri és betartja, a fogyatékos személy érdekeit állítja a középpontba. Empatikus; kiáll mások érdekeiért.

Ismeri a hatékony tanuló-megismerési technikákat, és ezeket tudatosan alkalmazza az egyéni fejlesztés megalapozásaként. Valóban ismeri a gyerekeket; személyiségüket, képességeiket, hátrányaikat, tanulási szokásaikat, motivációjukat és attitűdjüket. Tényekre, adatokra támaszkodva végzi differenciáló, fejlesztő tevékenységét.

Odafigyel a gyerekek és a felnőttek igényeire, kívánságaira, és számításba veszi azokat.

Szakmai alázat jellemzi.

Folyamatosan követi a téma szakirodalmát.

Felelősséget vállal a tetteiért.

Képes nem bántóan, de őszintén, elmondani a véleményét.

Rendelkezésre áll, ha kell; segítőkész.

Nyitott mások és más kultúrák, értékvilágok elfogadására. Olyan nevelési környezetet teremt, amelyben a gyerekek értékesnek, elfogadottnak érezhetik magukat, és amely segíti őket, hogy megtanulják tisztelni, elfogadni más kulturális közegekből jövő társaikat, valamint konstruktívan együttműködni velük.

Minőségtudat jellemzi.

Tudatos értékválasztó.

Környezettudatos magatartás jellemzi.

5. tengelyMagabiztos – diplomatikus

Figyelmesen és megfontoltan közelít a felnőttekhez, képes diplomatikusan kezelni a konfliktushelyzeteket.

Bízik a saját képességeiben, bátran belevág új dolgokba, kezdeményez. Folyamatos szakmai innováció jellemzi.

Dinamikus, a feladatokba bevonható személy, ugyanakkor lehetőséget, teret ad másoknak is.

Képes rugalmasan reagálni, alkalmazkodni a változó körülményekhez, ugyanakkor a megoldást keresi, nem a kifogásokat. Megoldás-orientált szemléletét közvetíti a gyerekeknek és a felnőtteknek is.

Rendelkezik önérvényesítő és önmenedzselő képességgel. Határozott; tudja, mit akar, és kiáll azért, amit mond.

Képes gyerek- és felnőtt csoportot vezetni, irányítani. Szakmai magabiztosságot sugároz. Képes a pontos, szakmailag kifogástalan diagnózis megállapítására.

Tud taktikus lenni; olyan megoldást javasolni, ami mindenki számára elfogadható.

Képes rögtönözni, rugalmasan reagálni a helyzetekre, emberekre.

Jó önismerettel rendelkezik. Nyitott új kompetenciák elsajátítására önálló tanulással és/vagy szervezett továbbképzésekkel.

Rendszeresen felülvizsgálja, értékeli saját teljesítményét is.

Támogatja a tanulók önértékelését, segíti őket eredményeik és szükségleteik meghatározásában.

Olyan kereteket alakít ki tanulócsoportjában, amelyek a tanulók viselkedését irányítják, önkontrollra és önállóságra nevelnek.

6. tengelyFüggetlen – önálló

Kinyilvánítja jogait, érzéseit, gondolatait, és a gyerekeket is erre szoktatja.

Jól képviseli az álláspontját. Bátran kiáll a véleményéért, de mások személyiségét és személyes határait tiszteletben tartja.

Biztosítja önmaga és mások számára a függetlenséget, ugyanakkor ismeri a kompetenciahatárait. Döntéseiben független, ugyanakkor felelősségtudattal rendelkezik.

Gazdag módszertani eszköztárral rendelkezik, sikerorientáltság jellemzi.

Képes az önálló munkavégzésre, nem szorul gyakori ellenőrzésre.

Szakszerűen és folyamatosan értékeli a pedagógiai folyamatok megvalósulásának sikerességét és a gyerekek személyiségfejlődését. A fogyatékos személyt önmagához mértén értékeli. Erős, kritikus önértékelést végez.

Igazságos, nem ragadhatja el magát érzelmeitől, nyugodt, nem veszi el a fejét.

A gyerekeknek – amikor csak erre lehetőség van – átadja a döntés és a felelősségvállalás jogát és szabadságát.

7. tengelyGyakorlatias – realista

Rendszerben, összefüggésben látja a dolgokat.

Tevékenységét a rehabilitációs és habilitációs szemlélet határozza meg.

Felismeri és kihasználja a felmerülő lehetőségeket. Elfogadja a körülményeket, és kihozza belőlük a maximumot. Mindig a lényegre, a megvalósíthatóságra, a kivitelezhetőségre összpontosít.

Józan. Számításba veszi saját és mások lehetőségeit és korlátait, szem előtt tartja, hogy mi lehetséges bizonyos helyzetekben. Nem vádol sem másokat, sem önmagát, hanem az okot keresi.

Gyakorlatias, él a lehetőségekkel. Feltérképezi a fogyatékos személy szűkebb-tágabb környezetét, helyzetelemzést készít.

Célokat fogalmaz meg önmaga és a csoportja számára. Eredményorientált, a megvalósíthatóságra, kivitelezhetőségre koncentrálnak.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, ugyanakkor rugalmas, igyekszik a legjobbat kihozni a helyzetből. Ésszerű, nem csinál mindenből nagy ügyet.

Jó felfogóképessége és éles ítélőképessége van, a dolgok lényegére fókuszál.

Objektív és realista. Képes mind a tartalom, mind az értékek elemzésére, ítéletét erre alapozza. Reális elvárásai vannak, világosan megfogalmazza azokat, és visszajelzést ad.

Logikus és kritikus, nem hagyja magát az érzelmeitől vezetni.

Képes a figyelme megosztására.

Cselekedeteiért vállalja a felelősséget.

Jó kezűgyességgel rendelkezik.

Alkalmas vizsgálati, kutatási részfeladatok elvégzésére, eredmények mérésére.

Biztonsággal használja a modern IKT- eszközöket.

8. tengelyKitartó – Szervező

Jól szervezett, a dolgok lényegére koncentrálnak.

Kitartó, a kudarcok ellenére is folytatja a megkezdett tevékenységet.

Szakmailag felkészült. Ismeri valamennyi sérültségi területet, és az életkori sajátosságokat.

Munkáját tudatosság és tervszerűség, következetesség jellemezi. Pedagógiai reakciói kiszámíthatók, nem a pillanatnyi hangulata, állapota, a gyerek személye által befolyásoltak. Azonos cselekedetekre azonos módon reagál.

Rendszeresen, aprólékos pontossággal képes végezni a dolgát. Magától végzi a feladatait, napi rendszerességgel, a határidőket betartja, nem kell rá figyelmeztetni.

Szorgalmas, pontos, precíz, alapos, befejezi, amit elkezdett.

Igényes (megjelenésre, szakmai munkáinak tartalmára, kivitelezésére egyaránt).

Integrálja az információs és a kommunikációs technológiát a tanítási/tanulási tevékenységbe.

Jó szervezőképességgel rendelkezik.

A pedagógiai folyamat tervezésében tudatos, tervszerű. Türelmes, kitartó a nevelő munkában.

Képes a lényegtelen dolgokat a lényegesektől különválasztani, és könnyen megtalálja a megoldáshoz vezető legrövidebb utat. Gyorsan rendet tesz az adatok sokasága között.

Mentes az előítéletektől. Képes a multikulturális és interkulturális nevelésre, a másság elfogadására, a toleranciára. (Forrás: www.mentorháló.hu)

***„Megtapasztalhattam, mi vár rám a diploma után.
Képet kaptam arról, hogy én milyen gyógypedagógus leszek/vagyok.
Pozitív megerősítést arról, hogy van helyem a szakmában.
Rengeteget, talán a 4 év alatt a legtöbbet tanultam magamról,
a gyerekekről, a tudományról.
Fejlődött az empátiám és a türelmem.
Személyiségem megerősödött, mert mentorom minden alkalommal
segített, biztatott, átlendített a nehézségeken, sőt, volt, hogy tőlem tanult.
Rádöbentem, hogy mennyit jelent ez a szakma, a gyerekek szeretete,
hálája, azért mert ott vagyunk
és minden szavunkkal, tetteinkkel értük tevékenykedünk...”***